
VYDAVATELSTVO DACO

monika čerňanská
daniel mikloško
jozef mikloško

ktorého si,

Mária, do neba vzala

Tak ani váš Otec, ktorý je na nebesiach,
nechce, aby zahynul čo len jediný
z týchto maličkých
(Mt 18,14)

VYDAVATELSTVO DACO
BRATISLAVA

© Mgr. Monika Čerňanská,
Mgr. Daniel Mikloško,
Doc. RNDr. Jozef Mikloško, DrSc., 2006

monika čerňanská
daniel mikloško
jozef mikloško

ktorého si, Mária, do neba vzala

Vydalo VYDAVATELSTVO DACO - Jozef Mikloško
Bratislava 2006
Prvé vydanie

Jazyková redaktorka:

EDITA CHRENKOVÁ

Grafická úprava, návrh obálky a pre-press:

PETER RAŠLA

Tlač a väzba:

LÚČ - vydateľské družstvo Bratislava

ISBN 80-967298-7-X

*Za profesionálnu prácu
a pomoc úprimne ďakujeme chirurgom
DOC. MUDr. JOZEFOVI LOHNERTOVI, CSC.
a MUDr. PETROVI UHNAVÉMU.*

*Ďakujeme aj záchrancom,
požiarnikom a policajtom,
ktorí boli pri nehode
dňa 15. augusta 2000 o 21,54 hod.
na Račianskej ulici v Bratislave
a aj mnohým iným dobrým ľuďom,
ktorí nám obetavo pomohli.*

Venujeme pamiatke Miška, chlapčeka roku 2000

MÔJ NAJDRAHŠÍ MIŠKO!

Pri tvojom narodení som dostala zošit - Dejiny môjho dieťaťa. Aj keď som mala dobrý úmysel, nenašla som si čas napísať o tebe. Však neskôr ...

Chcela som vyjadriť, ako ma rozžiariť každý tvoj úsmev, koľko radosti a požehnaní si priniesol do našej rodiny, ako som úprimne Bohu za teba denne ďakovala. Chcela som zaznačiť tvoje prvé zúbky, slová, kroky, šibalstvá. Netušila som, že nás skoro opustíš.

Až rok po tvojej smrti, keď si bol z neznámych príčin vzatý do neba, sa chytám pera a napíšem pár slov o našich spoločných pätnástich mesiacoch. Chcela by som vyjadriť lásku k tebe, ktorá stále, aj keď v inej forme, pokračuje.

Tento polrok bol najkrajším obdobím v mojom živote. To, čo nasledovalo, bolo mojou najťažšou skúškou. Zmienim sa o roku po tvojej smrti, o zúfalstve, vzbure, nechuti žiť, o hľadaní odpovede - ale aj o tom, ako som tento neľahký boj, aj vďaka tebe, vyhrala. Žijem ďalej - pre Boha, deti, muža, rodinu a druhých. Cítim, že si stále so mnou, moje chvíle často patria tebe.

Knihu venujem tvojej pamiatke. Veď moju ruku tak, aby som spomienky na teba opísala čo najlepšie. Som tvojim dlžníkom, svojím krátkym životom si veľ-

mi ovplyvnil moje myslenie, konanie a cistenie. Viem, že ma nikto nikdy tak neľúbil a neobohatil ako ty.

Je mi ťažko, slzy mi stekajú po tvári. Uvedomujem si, že život bez teba je chudobnejší, že už nikdy nebude taký, aký bol predtým. Veľmi ťa ľúbim, môj najdrahší Miško!

ZATÚLANÝ ANJELIK

Život rýchlo bežal, moje plány sa tak často menili, že som ich prestala robiť. Po Lucii prišiel Matej, potom Monika. Ani sa nepamätám, keď bola malá, zdá sa mi, že hneď bola veľká.

Koncom mája 1999 sa v nebi rozhodlo, že nám pribudne zatúlaný anjelik. Ani vo sne mi nenapadlo, že k trom deťom, s ktorými som osem rokov bola doma, pribudne ďalšie.

Vybavila som si doklady k učiteľovaniu, staršie deti prestúpili do školy v meste, najmenšia nastúpila do škôlky. Urobila som pohovory do štátnicového ročníka angličtiny, v septembri som mala začať učiť na základnej cirkevnej škole. Signály prírody som nebrala vážne, veď planých poplachov už bolo veľa.

Ubehli týždne neistoty, napätia a vnútorného boja, aj som si poplakala. Som tehotná? Prečo zasa neplánovane, teraz, keď som konečne mala nastúpiť do práce? Ako to poviem rodine, ako to prijme okolie, v ktorom majú jedno-dve deti, čo si pomyslia cudzí?

Vedela som, že pre mäkkosť srdca nezvládam vždy v pohode výchovu troch detí. A zrazu štvrté? Zasa sa začne všetko od začiatku: tehotenstvo, pôrod, kolotoč dojčenia, prebaľovania, žehlenia, chorôb, nočného vstávania a úplného pripútania sa k malému človečikovi? Prečo? Ved' už život začal byť pokojnejší, deti odrástli, sú samostatnejšie, dalo sa s nimi všelikde ísť.

Ultrazvuk v ôsmom týždni potvrdil moje obavy a tušenie. Nikdy som nemala pocit, že nový život vo mne nechcem, iba som nechápala súvislosti, čas a okolnosti tejto noviny.

Deti reagovali spontánne, správa ich veľmi potešila. Lucia, niekedy dosť protivná, povedala: „Toto je najkrajší deň v mojom živote!“

Manžel Ladislav ma tiež podržal, povedal, že to spolu zvládneme. Sľúbil, že pôjde k pôrodu a podotkol, že možno bábo z nás urobí ideálny pár. Rodina ma tiež povzbudzovala, môj lekár ani len nenaznačil, že už mám dosť detí.

Nástup do práce som zrušila, na angličtinu som sa guľala deväť mesiacov (keď mal Miško tri mesiace, urobila som štátnice na jednotku).

Dni bežali, svoj stav som dokázala iba akceptovať. Pocit šťastia z nového človeka som nepocítovala, prehlušovali ho obavy a starosti. Často mi bývalo zle, premáhala ma únava. Okrem bolesti nohy, všetko prebiehalo dobre.

Dieťaťko sa začalo hýbať 15. septembra, na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, Patrónky Slovenska. Lekár povedal, že to bude chlapec. Matej sa kvôli futbalu veľmi potešil, starí rodičia boli na druhého vnuka hrdí.

Veľkým zážitkom bolo ultrazvukové vyšetrenie. Ubezpečilo nás, že je to zdravý plodík: videli sme teľičko, nožičku, ručičku, očko, noštek a tváričku. Srdce sa mi začalo naplňovať nehou, aj keď radosť z materstva neprichádzala. Veľmi som prosila Boha, aby ma naplnil láskou, aby som dieťa radostne prijala a aby som pochopila, že moje poslanie nie je v sebarealizácii, ale v materstve, v darovaní nového života a vo výchove detí. Pár týždňov pred pôrodom som si tento dar vymodlila a začala som sa na bábätko tešiť. Naberala som sily a pripravovala som veci a postieľku.

VĎAKA, ŽE SI PRIŠIEL

Miško sa pýtal na svet 12. februára 2000. (Vtedy som si neuvedomila, že to bolo deň po 142. výročí zjavenia Panny Márie v Lurdoch.). Aj keď neplánovaný, príchod si dobre naplánoval. Pri deťoch bol Daniel, manžel išiel so mnou do nemocnice, službu mal môj lekár.

Po prebdenej noci sa Miško neponáhľal, až okolo desiatej, po vyvolaní pôrodu, sa všetko rozbehlo. Keď ozvy jeho srdiečka začali prudko klesať, omdle-

la som. Minútové zlyhanie prinieslo hrozbu cisárskeho rezu, ktorý odvrátili mnohé modlitby, aj deti sa s Danielom modlili ruženec.

Počas oddychu, medzi vlnami silnejúcich kontrakcií, ma premáhal spánok. Oči sa snažili zachytiť na monitore klopanie srdiečka na bránu života. Pri spoločnom modlení sa bolesti zintenzívnili, predýchavala som ich stále častejšie.

Manžel ma držal za ruku, masíroval mi kríže, bol mi posilou. Boli sme radi, že to prežívame spolu a aj synčeka uvidíme prvýkrát spolu.

O 13,20 som pozbierala všetky sily a synáčik sa po malom kriesení ohlásil slabučkým plačom. Hneď som si ho zamilovala.

Pupočná šnúra, ktorá ma s dieťaťom spájala sa odstrihla a začala sa vytvárať tá, ktorá nás bude spájať celý život.

Až teraz som si uvedomila, že v sekunde sa mohlo všetko zvrátiť. Vďaka Bohu, všetko dobre dopadlo. Materský cit k zázračnému daru nebies začal naplno pracovať.

Keď som ťa, Miško, prvýkrát držala v náručí, oči mi slzili od radosti. Srdce naplňal hrejivý pocit tvojej blízkosti a lásky, ktorá sa bude znásobovať, aby som ju rovnako rozdávala všetkým deťom. Potrebovala som ťa stále bozkávať, hladiť a šepkať ti:

„Vďaka, že si prišiel, že napriek môjmu prvotnému zháčeniu si mi vytrvalo rástol pod srdcom. Vniesol si

do neho veľa lásky a radosti, nehy a ochoty začať spolu písať knihu tvojho života. Umožnil si mi pochopiť, že najväčším zmyslom všetkého je vychovať nového človečika pre Boha.

Bože, daj mi dosť síl uchrániť ho pred zlom sveta i chorobami, byť pre neho dobrým príkladom a naučiť ho žiť pre lásku, pre teba. Sprevádzať ho po celý život.“

Po narodení sme sa s manželom konečne dohodli, že synček bude Miško. Tak nežne to vtedy zaznelo, aký nežný bol on sám.

Po dvoch hodinách mi ho znova priniesli. Práve telefonovali deti, ktoré chceli všetko vedieť. Miško spanilo spinkal, trochu sa prisal k prsníku.

Všimla som si, že je drobnejší, lebo sa narodil o dva týždne skôr (neskôr som si uvedomila, že tým bol so mnou o dva týždne dlhšie).

Po prvej noci odlúčenia a zbierania síl som sa na neho nevedela vynadávať. Sladko spal, držiak mi malíček. Keď sa zobudil, vzorne sa napapal.

Pobyt v nemocnici prebiehal normálne, každému som sa so synčekom pýšila. Cítila som, že je úžasné mať dieťa v zrelšom veku, s odstupom času od ostatných detí. Kto to nezažil, je o čosi ochudobnený.

CHLAPČEK ROKU 2000

Modlitby prerušil telefón – je 2:2, pripravte postieľku.

Súrodenci zajasali – Monika sa hrala s bábikami, Matej s hokejkou v ruke vyhlásil: „Keď je to chlapec, z domu neodchádzam“. Lucia hltala novinky z pôrodnice, vraj sa bude o Miška najviac starať. Všetci ho vystískajú a urobia mu miesto v izbe. Škoda, že ho mama bude chcieť mať stále pri sebe.

Zvedavé otázky nemali konca, Miška však charakterizovali iba čísla: 49 a 3,09 – príliš málo o novom, jedinečnom obyvateľovi vesmíru.

Akosi mimo súťaže, ani v zime, ani na jar, k nám prišlo v Jubilejnom roku 2000 šieste vnúča. 13. februára sa z Benjamína, dieťaťa matkinej bolesti, stal Michal. Aj keď ho ohrozil odtok jarných vôd a „kolaps placenty“, zrazu tu bol: trojkilová dolepená guľka.

Vnukovi tretieho tisícročia sa plakať nechcelo, ale prsia vraj našiel so zatvorenými očami. Zaplakal až pri injekcii, po ktorej ho zohriali v inkubátore.

Vonku prší, mrholí, ale Miško je už tu, mama si ho už z náručia nepustí. Keď sa podá na Mateja, rodinná jedenástka bude silnejšia.

Podľa telefonickkej správy Miška práve priniesli k mame, pochopil prečo. Je zdravý a milý chlapec, nos má po svojom otcovi.

Jeho mama je tiež Monika. Narodila sa cisárskym rezom, ktorý aj dnes hrozil. Skalpely však pripravovali zbytočne.

Pri zápase o Miška isto pomáhala aj jeho teta – Monika. Spomienkou na ňu je hrobček v Nitre s jediným

dátumom - 26. augusta 1965. Odvtedy je dcérenka v nebi, nie v limbe, ktorý vymysleli ľudia, ktorí netušia, čo je to mať dieťa.

Autá sa kdesi hrnú, mesiac sa striedavo skrýva za oblaky, z ktorých ševlí tichý dážď. Zem je bohatšia o jedno dieťa.

Prežívame sviatočnú radosť z nového človeka, nocou znejú Chopinove balady. Kto vie, čo ho čaká? Nebude to mať ľahké, neraz narazí na ľudskú hlúposť a zlobu. Keď niečo vymyslí, tí, čo nič nevymysleli, ho budú ohovárať. Keď niečo napíše, tí, čo nič nenapísali mu budú závidieť. Keď urobí dobre, tí, čo neurobili, ho budú podrážať. Miško sa však o to nestará, spokojne spí a sníva o anjeloch, od ktorých prišiel.

Jeho mama vyštudovala ťažký odbor: teoretickú kybernetiku. Veľmi ju to nebavilo, ale keď bolo treba, týždne sedela nad knihou a všetko sa naučila. Takmer dvanásť rokov však matematickú logiku používala iba vtedy, keď treba deťom vysvetliť, že v bielych pančuchách sa nemožno hrať v blate.

Bola naším najmúdrejším dieťaťom. Keď to poviem, ostatné sa neurazia, každé má iný talent. Teraz obetavo vychováva deti, varí, perie, žehlí a upratuje. Miško zasa odsunul čas, keď sa vráti medzi ľudí. S manželom budú vychovávať štyri oltáriky pre nebo. Je to zložitejšie ako kybernetika - dnes temer všetci kričia A, ale je to B. Tvrdia, že mať štyri deti je nezodpovedným bláznovstvom, ale Monika a Ladislav pokorne prijali svoj údel, ako Mária a Jozef v Nazarete.

Dážď utíchol, nočná znejú sídliskom. Mesiac osvet-

luje mesto, kde ešte o Miškovi netušia. Nevedia, že sa práve narodil človek, ktorý bude mať šancu pomôcť svetu v jeho biedach. Je aj v našich rukách vychovať ho tak, aby splnil to, na čo si ho Stvoriteľ vymyslel.

Vďaka Bože, že sme ho nečakali nadarmo. S tvou pomocou ho budeme brániť pred zlom a dovedieme ho čo najbližšie k nebeskej bráne.

Miško môj, ak zabudneš na Boha, všetko stratí zmysel. Ak chceš žiť spokojne, drž sa viery a netúž po cudzích svetoch, v ktorých nebudeš spokojný. Teš sa, že si sa ocitol v rodine, kde majú deti radi, že máš okno, kde sa svieta a kde ťa vždy budú čakať. Ži tak, aby si sa raz s radosťou stretol s Otcom, aby vtedy všetci plakali, iba ty si sa v jeho náručí usmieval.

Končí sa deň, ktorý nám dal Pán. Od rána neprebíhal dobre, ale Miško všetko napravil. Vitaj synček, sme radi, že máme posilu v boji za lepší svet.

KRATUČKÉ ŠŤASTIE

Konečne nastal deň triumfálneho príchodu domov. Deti boli z Miška hotové, rady sa o neho starali. Myslela som si, že ich to prejde, ale stále ich zaujímal.

V treťom týždni chudák ochorel, dostal od súrodencov horúčku s nádchou a kašľom. Veľmi som sa o neho bála, ale sa rýchlo uzdravil.

Bol pokojným a nenáročným dieťaťom. Priniesol do rodiny veľký pokoj a lásku. Dobre jedol a keď bolo treba, spinkal. V noci bol vždy dobrý. Často

sme sa bez svedkov, na seba usmievali a stále viac zblížovali.

Dar milého úsmevu neúnavne rozdával okoliu. Lucia mu chystávala kúpanie, Matej pri ňom zjemnel. Monika na Miška nežiarlila a aj Ladislav sa zmenil, brával si ho do postele a milo sa s ním zabával.

Prežívala som úžasné šťastie. Stále som si viac uvedomovala, že materstvo je veľký dar a že nie je nič krajšie, ako vychovať z dieťaťa osobnosť.

Miškova prítomnosť ma vždy upokojila. Dokázala som sa na neho pozeráť a zabávať sa s ním celé hodiny. Bola som Bohu vďačná, že nám ho daroval.

Hoci som musela využiť každú minútu, mala som pocit, že všetko zvládam lepšie, ako pri prvých deťoch.

Koncom júla som sa prvýkrát bála o Miškov život. Dostal hnačku, nedarilo sa ho vyliečiť. Chytila ma panika, akási zlá predtucha? Zrušili sme spoločnú dovolenku a zostala som s ním doma. Situácia sa však zlepšila, do Miška sa vrátila energia, zasa sa usmieval nezabudnuteľným šibalským úsmevom.

Začalo sa mu dariť prevracanie na bruško, mal z toho veľkú radosť. Keď sa kúpал, jašil sa a smial, takže plávala celá kúpeľňa.

Okolo 10. augusta Monika nechtiac roztrhla jeho menovku nad postieľkou, čo dostal v pôrodnici.

(Matej neskôr povedal: „Stalo sa to preto, lebo sa roztrhla ceduľka“.)

14. augusta sme sa dozvedeli, že zomrel náš známy,

otec šiestich detí. Prečo sa stávajú takéto tragédie? Keď sme to z manželom rozoberali, povedala som, že teologicky to dokážem vysvetliť, ale srdcom a myslou to nechápem.

15. AUGUST 2000

Doobeda som bola s deťmi vonku, poobede mi za-
telefonovala mama a navrhla, aby som s deťmi prišla
do Svätého Jura. Deti by sa čľapkali vo vode, dospeli
by montovali kuchyňu. Naveľa som súhlasila, manže-
lovi som v práci zanechala odkaz.

(Nikdy ho nedostal! Bože, prečo si už vtedy všetko
nezastavil?)

V záhrade sme strávili príjemné odpoľudnie. Súro-
denci Mária a Daniel vzali staršie deti na kúpanie.
Mali prísť späť, ale odišli rovno do Petržalky. Trochu
som sa hnevala, najradšej mám deti pri sebe.

Už sa stmievalo, keď prišiel Daniel. Začala som byť
nervózna, lebo nerada chodím s deťmi potme. Miška
som nadojčila a súrila som, aby sme už išli domov.

Keď sme prechádzali Račianskou, niečo tmavé do
nás veľkou silou narazilo. Miško mi ležal v náručí,
neplakal ani nekrvácal. Nechápala som, čo sa stalo,
oči som mala plné skla, ľavá ruka mi bezvládne vi-
sela. Miška som nevládala držať, podala som ho cu-
dziemu pánovi.

„Mama, keď je mŕtvy, ja chcem tiež zomrieť!“

Zúfalo som hľadala malú Moniku. Daniel bol zalkvačený v aute, s mamou sme vystúpili a srdcervúco plakali. Veľmi som sa bála, ale ľudia ma upokojovali. Nepamätala som si na okolnosti a preto som dúfala. Keď prišla sanitka, verila som, že Miška vzkriesia. Bolo mi síce divné, že ma k nemu nevpustili, darmo som im hovorila, že mu budem chýbať, lebo papá iba materské mlieko.

S mamou sme odovzdane čakali v sanitke. Do druhej dali Moniku, ktorá bola v poriadku. Keď sme sa pohli, chcela som zakričať, aby mi Miška nebrali. (Nenapadlo mi, že ho už viac neuvídím.) Verila som v zázrak, nikdy som sa tak vrúčne nemodlila Zdravas Mária, ako vtedy, za zvuku sirén.

Bola som doráňaná, ale môj stav ma nezaujímal. Každého som sa vypytovala na Miška. Sestrička na traumatológii mi povedala, že Monika je na detskom oddelení, ale Miška nepriviezli. Bože, kde je?

Pamätám si na klepot drevákov chirurga, ktorý nedokázal klamať:

„Je mi veľmi ľúto, ale Váš synček nehodu neprežil!“

Zdalo sa mi, že mi pukne srdce. Moje drahé dieťa, ktoré mi prinieslo toľko radosti, je mŕtve!

„Bože, prečo si nás nezdržal, prečo sme nešli pomalšie alebo rýchlejšie, prečo sme tam išli? Mária, prečo si ho na výročie svojho Nanebovzatia vzala do neba? Anjel strážny, ako si ho ochraňoval? Prečo sú nám deti iba nakrátko zapožičané, prečo tu už zajtra

nemusia byť? Aký to má všetko zmysel?“

Napriek tomu, že ostatné deti boli zachránené – veď mohli byť všetky v aute – nechcelo sa mi ďalej žiť. Čo som urobila zle, keď mi bol navždy vzatý. Boh vraj svojich zvykne varovať, prečo to neurobil? Ako to vlastne na svete funguje? Koho treba viniť, diabla či Boha? Veď Láska nemôže chcieť zlo a utrpenie!

Ladislavovi volali z miesta nehody a ubezpečili ho, že sa nič vážne nestalo. K nemocnici dorazil rovno s Monikou, s ktorou absolvoval vyšetrenia. Až ona mu povedala, že Lucia a Matej neboli v aute. Opis nehody sanitármi ho však znepokojil. Keď prišiel za mnou, povedala som mu pravdu. Bez slov sme sedeli a plakali. Po operácii ruky som prvú noc bez Miška prespala.

Bola som rada, že na druhý deň ku mne preložili mamu. Nič ma však nevedelo potešiť, často som nariekala. Mama sa neskôr priznala, že ona plakala, keď som spala alebo vyšla von.

Monike sme nič nepovedali, aj keď sa stále vypytovala kde je Miško.

Keď ma pustili domov, predstavovala som si, že ho nájdem v postieľke. Postieľka tam však už nebola, ani kúpací pult a jeho veci v skrini.

Aj keď ma odhovárali, rozhodla som sa, že na pohreb pôjdem, svoj kríž si ponesiem do konca.

Na pohrebe bolo veľa ľudí, bol smutný, ale aj krásny. S manželom sme stáli pri Miškovi, na otázky neodpovedal. Držala som ho za studenú rúčku a po-

zerala sa do jeho vyhasnutých očí. Neha sa bila so strašným bôľom, viera na stretnutie v nebi s realitou, že do konca života budeme bez neho.

Keď prišli ostatní, pomodlili sme sa „Ktorý slávne z mŕtvych vstal“.

K prežitiu tohto dňa do mňa Boh vliat neobyčajnú silu. Tíšila a posilňovala som najmä Luciu, ktorá veľmi plakala, až som sa o ňu bála. Pri hrobe som stála unavene a rezignovane, neuvedomujúc si, že do zeme vkladajú môjho synčeka – asi to tak bolo lepšie.

Až o dva dni neskôr, keď som na cintoríne zasa bola s rodinou, som sa srdcervúco rozplakala. Tam, pod zemou ležal ten, ktorého som tak veľmi ľúbila, hladila a bozkávala – ale už viac nebudem.

Manžel potom povedal Monike, ktorú sme od pohrebu ušetrili, že Miško je v nebi – detsky to prijala.

NAJHORŠÍ DEŇ MÔJHO ŽIVOTA

Odmalička som mal šťastie, že som vyrastal v dobrej rodine. Žil som veselo, v láskavom prostredí, v pozitívnom postoji k svetu. Nemal som veľké problémy a keď sa nejaké vyskytli, bral som ich športovo. Uvedomoval som si, že sú to malichernosti v porovnaní so starosťami iných.

Rodičia a súrodenci mi často rozprávali o osudoch ľudí. Chápal som, že život je ťažký, aj keď som to nepocíťoval. Neskôr som spoznal

osudy mnohých opustených detí a bezdomovcov, navštevoval som detské domovy, nemocnice a útulky. Deti a mládež v nich odo mňa očakávali najmä vypočutie a pochopenie.

Pokladal som za samozrejmé, že môj život prebiehal bezstarostne. Málokedy som si niečo plánoval, každý deň som bral tak, ako prichádzal.

Posledné roky som žil veľmi rozlietano. S bratom Jozefom, lekárom, sme autom najazdili tisícky kilometrov po Slovensku a Európe. Na cestách sme často videli havárie, dávali sme prvú pomoc, vyťahovali a oživovali ľudí z vrakov áut, kriesili chodcov. Niekedy sme človeka zachránili, inokedy sme odchádzali s modlitbou za jeho dušu. Nenapadlo mi, že raz budem aj ja v rozdrúzanom vraku bezmocne čakať na pomoc.

V júni roku 2000 som absolvoval operný spev na Cirkevnom konzervatóriu. Mama mi potom pripomínala, aby som sa dal poistiť, odpovedal som, že sa ešte nechystám zomrieť. Zistil som, že študentská poisťka mi platí do konca augusta.

Od 6. do 13. augusta som bol vedúci speváckeho tábora detí z detských domovov pri Zochovej chate. Predposledný deň, v sobotu, som vzal päť detí do Svätého Jura na rodinnú oslavu narodenín neterky Gabriely. Miško mal v nedeľu pol roka, spokojne spal.

(Nenapadlo mi, že sa stane čosi strašné, čo navždy ovplyvní naše životy.)

Celý týždeň som rozvážal deti z domovov na starej škodovke. V nedeľu s priateľkou Alexandrou sme ich z chaty vozili k vlakom a autobusom a prenášali sme veci do Bratislavy.

(Netušili sme, že prežívame posledné bezstarostné, detsky šťastné chvíle, po ktorých na nás padne ťažká skúška, ktorá čiernou čiarou rozdelí naše životy na dovtedy a potom.)

V pondelok som sa dozvedel o tragédii ruskej ponorky Kursk a o smrti všetkých námorníkov. Pomodlil som sa za nich a za ich rodiny.

V utorok 15. augusta bol rozlietaný deň, akých som už prežil veľa. So sestrou Máriou, švagrom Robertom, dcérou Viktóriou a s Alexandrou sme doobeda išli do Hainburgu, kde bolo v tento sviatok všetko zavreté. Na prechádzke sme debatovali, či pôjdem s rodičmi do Ríma, alebo budem pracovať v Spoločnosti priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar.

Po výlete som telefonicky vybavil troch sponzorov pre septembrový zájazd domovákov do Paríža. Alexandra ma pri tom fotografovala, frflal som, že zbytočne miňa film.

(Mohli to byť moje posledné fotografie. Americké tričko bolo o pár hodín zakrvavené na smetisku.)

Do Svätého Jura sme prišli o 16,30. Vzadu

sedela Alexandra, Robert, Mária a Viktória, z mesta sme vzali otca. Odtiaľ sme išli upratať chatu, v ktorej bol tábor. Keď som chatárovi zaplatil, ponúkal ma slivovicou, ktorú som odmietol.

(Keby som nebol odmietol, o pár hodín by ...)

Bol sviatok Nanebovzatia Panny Márie, cestou späť sme sa rozhodovali, kde pôjdeme na omšu. V Pezinku sme šiestu nestihli, pri rozlúčke s Alexandrou som jej dal pusu, ktorá mohla byť poslednou. Na pol siedmu v Svätom Jure sme tiež meškali, išli sme preto na siedmu ku kapucínom v Bratislave. Deti sme mali v Svätom Jure vyložiť, cestou sme ich mame telefonovali o zmene programu. Telefón však už nedvíhala, bola už v kostole.

(Keby sme zostali v Svätom Jure, alebo keby sme Moniku zastihli, asi by nám nedovolila ísť do Bratislavy.)

U kapucínov bolo veľa ľudí. Po omši Lucia a Matej vymysleli, že budú spať u Márie. Odprevadili sme ich k autobusu a s bratom Jozefom, ktorého sme stretli v kostole, sme sa ponáhľali do Svätého Jura.

(Keby sa Lucia a Matej vrátili s nami späť...)

Cestou som Jozefovi povedal, že zostanem na Slovensku. Rád by som pracoval tam, kde už roky pracujem ako dobrovoľník, v Úsmeve ako dar. Jozef súhlasil, prerušil nás telefonát otca, ktorý zisťoval kde sme a kedy prídeme.

Napriek tomu, že mama navrhovala, aby som už do Svätého Jura nešiel, bol som rozhodnutý, že tam prídem pomôcť.

(Keby som bol zostal v Bratislave... V noci som bol rád, že nešoféroval niekto iný.)

Do Svätého Jura sme prišli po ôsmej. Skladanie kuchyne sa nedarilo, Miško sa na nás veselo usmieval. Pri svetle veľkého mesiaca sme sa s ostatnými chvíľu bláznili v záhrade. Pri odchode nastal chaos, taký náš, normálny. S Miškom som sa už nepotulkal, iba nakrátko som ho vzal na ruky a vybozkával.

Pri nakladaní dal otec kočík s vecami na predné sedadlo, nechcelo sa mu otvárať kufor. Prekvapilo ma, že zostal v Svätom Jure, chcel v noci pracovať.

(Keby bol išiel s nami, na sedadle smrti by sa v najlepšom prípade bol ťažko zranil a jeho život by sa vyvíjal celkom inak.)

Keď mama videla, že jej predné sedadlo je obsadené, sadla si dozadu.

O 21,10 hod. sme vyrazili, zľava svietil veľký mesiac. Poslal som po ňom Alexandre pusu – tak som to robil aj predtým, ale už nebudem. Na mesiac som zanevrel, pusu posielam po hviezdach.

Pokojne som šoféroval, za mnou sedela sestra Monika, v náručí jej spal Miško, v strede bola malá Monika, vedľa nej mama. Monika rozprávala o otcovi šesťdesťtej rodiny, ktorý

náhle zomrel. Šokovala ma krutosť tohto príbehu.

(O pár dní sme Miška pochovali blízko jeho hrobu.)

Cestu zo Svätého Jura do Bratislavy som prešiel mnohokrát za posledných päť rokov. Poznám každú jej zákrutu, jamu a kanál. V noci mi obvykle trvala dvadsať minút, táto však trvala desať dní, s mnohými zastávkami a s fyzickými a psychickými následkami pre celú rodinu na celý život.

Išiel som normálnou rýchlosťou v ľavom prúde. Pozorne som sledoval cestu, bola hustá premávka. Zelený pás medzi dvojprúdovkami bol priehľadný, v mieste, kde sa objavili husté kriky, tesne pred nami, z nich zľava z protismeru vyletelo čosi veľké a neosvetlené, ktoré do nás zadnou časťou surovo narazilo.

Po rinčaní skla a krčení plechov sme zastali v strede cesty cez dva jazdné pruhy. Všetci sme kričali, brzdy áut škrípali, našťastie nik do nás zozadu nenarazil. Bol som pri vedomí, po chvíli som si uvedomil realitu - havária, rozbité auto, nemocnica, vybavovačky.

(Bolo práve 21,20.)

Auto bolo zničené, palubová doska pritlačená na mňa, všade bolo sklo. Videl som len na pravé oko, hlava a ruka silno krvácali. Ľavú som si necítil, všetko ma bolelo, najmä ľavý bok. Pribehli ľudia, volali sanitky, policajtov,

hasičov a pomáhali nám. Všetci sme boli v šoku, sestra kričala:

„On je mŕtvy!“

Mamu posadili na chodník. Rýchlo sa však spamätala, vybrala veci z auta a súrila ma, aby som vyšiel - bála sa, že to vybuchne. Vyjsť som však nemohol, kričal som, aby hľadali malú Moniku. Našli ju ležať v kríkoch na tráve.

(Neskôr mi svedok povedal, že keď tam prvý dorazil, dvere auta boli zavreté. Monika asi vyletela oknom, mimo kolies iných áut.)

O pár minút dorazili hasiči, potom sanitky a policajti. Zľava som bol prikvačený dverami, ktoré mi rozdrúzgali ľavú ruku. Držal som si ju, v lakti som mal dieru, v ktorej sa belela kosť. Ocitol som sa v divnej, ale zázračnej polohe, v ktorej som neprišiel o nohy. Boli skrčené vpravo pri rýchlostnej páke - myslím, že viem prečo.

Ťažko opísať dlhé beznádejné minúty čakania. Prečo sme v aute sedeli práve my? Prečo sme išli práve teraz? Prečo druhé auto išlo práve teraz veľkou rýchlosťou? Prečo som dnes odniekiaľ neodišiel trochu skôr alebo sa niekde nezdržal? Prečo som pred jazdou vymenil požičaného silného golfa s airbagmi, na ktorom som ten deň jazdil, za slabšiu felíciu bez nich?

Mnohé prečo a žiadne preto! Jedno keby... a všetko by bolo ináč.

Ludia, najmä hasiči, boli ohľaduplní, v chaose veľmi pomáhali. Špeciálnou technikou

nastrihli strechu, vylomili dvere a vytlačili kapotu. Kamery svietili, plechy škrípali, železá sa trhali. Po vyše polhodine ma vytiahli, vtedy som zacítil najväčšiu bolesť. Požiadal som o hodinky a peňaženku, ktorá zostala v aute. Bola v nej aj telefónna karta, ktorá sa mi neskôr zišla.

Posledný pohľad na zakrvavený vrak bol hrozný. Naložili ma samého do sanitky, išli sme rýchlo. Zvuk sirény, ktorá nado mnou hučala, mi nadhlo zostal v podvedomí. Držal som sa zdravou rukou, v zákrutách som takmer vypadol z lôžka. Nahlas som sa modlil, ako nikdy predtým: „Zdravas Mária, milosti plná“, modlitbu prerušovali výkriky: „Pane Bože, prečo?“

V petržalskej nemocnici mi povedali, že všetci sú v poriadku. Trápilo ma, že doma ešte nič nevedeli, oba mobilné telefóny v aute mali vybité baterky. Neskôr som zistil, že Alexandra mi volala o 21,15, ohlásil sa iba odkazovač.

(Keby sme sa vtedy boli spojili, mohlo nás to cestou zdržať. V ten deň nás všeličo mohlo zdržať, ale nezdržalo.)

V čakárni som prosil ľudí, aby zavolali domov, ale v podzemí nik nemal signál. Keď mi dali dole zakrvavené nohavice, vypadlo z nich veľa skla. Upratovačka frflala, že už má poumývané.

Bolo mi zle, vracal som a musel som ísť na záchod. Sestričky doniesli misu, boli trpezlivé a súcitné, veľmi som im ďakoval. Dlho ma vozili po oddeleniach, na očnom mi zašili oko. Keď ma niesli na chirurgiu, z izby sestier znela pieseň v podaní Mariah Carey: Against all odds - Napriek všetkému. Odvtedy, keď túto pieseň počujem, pichne ma pri srdci.

S operáciou sa muselo čakať, lebo som predtým doma jedol. Cestou na ňu, asi o jednej, zatelefonovali domov. Povedal som im, čo sa stalo a kde som. Rozhovor ma upokojil, keď ma dávali nahého na operačný stôl, nezáležalo mi na tom, že sa na mňa díva veľa očí. Pri injekcii som sestričke, ktorá sa ku mne zohla, povedal:

„Konečne príjemná vôňa.“

Pred narkózou lekári zistili moje meno. Opýtal som sa, či mi to pomôže alebo nie. Zasmiali sa a potom som sa už začal kdesi vzdávať. Bol som rád, že tento dlhý a strašný deň, v ktorom všetci prežili, sa skončil.

2000 - 8 - 15 - 21:54

- VIDEOZÁZNAM ZÁCHRANCOV

Krvavá harmonika bielych dverí tlačila zakrvaveného šoféra.

„Čo je s deťmi?“ - opýtal sa zdanlivo pokojne záchrancov.

„Sú ošetrené a v poriadku.“

„Chvála Bohu!“ vzdychol a bez pohybu, ktorý bolel, čakal na pomoc.

Reči zanikli v hluku sirén a rezaní karosérie. Traja záchrancovia v ostrom svetle uvoľňovali cestu. Na hlavu šoféra dali proti zraneniu šatku: „Vdržať!“

Strapatá žena s vlasmi zlepenými krvou zháňala mobilný telefón. Ešte zajatému šoférovi obviazali ruku, kamera odhalila nohami tesne vyplnené miesto. Keby nohy zostali inde, viac ho neponesú.

Po prasknutí poslednej ocele raneného opatrne vyniesli na lôžko. Bolestne zastonal a pri líhaní nesmelo požiadal o pomoc.

Pohľad do sanitky ukázal oživovanie dieťaťa. Balónom mu pumpovali vzduch do úst a ručne masírovali srdiečko. Prístroj ukazoval sínusovky:

„Je to na KáPéErku, päťdesiatšesť pulzov. Dáme sto päťdesiat adrenalínu?“

„Stačí päťdesiat.“ Povedal lekár a masíroval ďalej.

Elektródou prebehol prúd, chlapčeka myklo, natiahol ručičky a nožičky. Štyri malé končatiny sa vztýčili s prosbou k nebu a obraz sa zastavil, ako hovoria v televízii, v „mŕtvolke“. Dieťa ležalo s roztriahnutými rúčkami a nôžkami, na jednej chýbala ponožka, ktorú sme našli zakrvavenú v aute.

16. augusta 2000 televízia Markíza v rozhovore redaktora s lekárom, veliteľom zásahu a hovorcom Ministerstva vnútra priniesla túto správu:

Včera večer pri nehode na Račianskej boli šiesti ľudia zranení, z toho traja ťažko. Na mieste boli vozidlá záchranej služby, škoda bola asi šesťstotisíc. Dvadsaťpäťročnému vodičovi auta, ktorý nehodu zaviniť, sa zázrakom nič nestalo. Napriek tridsiatim piatim minútam intenzívnej resuscitácie pre ťažké poranenie mozgu sa polročného chlapčeka nepodarilo oživiť.

SMUTNÝ AUGUST

Ráno som sa zobudil, bol pri mne otec a Ladislav.

„Čo je s Miškom?“

Otec mi povedal, že chudáčik zomrel, ale ja za to nemôžem. Už dávno som neplakal, ale vtedy som sa veľmi rozplakal.

Keď návšteva odišla, spolupacienti sa smiali a fajčili na balkóne. Plakal som, ako malé dieťa. Sadol si ku mne vysoký Róm, chytil ma za ruku a láskavo sa mi prihováral. Potešoval ma, aby som na to nemyslel, veď za to nemôžem. Aj on bol dobitý, asi ho niekto zbil.

Na druhý deň ma dali na jednotku. Všetko ma bolelo, ješť mi nechutilo, každé buchnutie ma preľaklo. Telefonáty s mamou a sestrou nás vzájomne tešili. Keď som mame na tretí deň povedal, že ma už nič nebolí, milo sa zasmiala.

Najhoršie boli noci. Nevedel som zaspáť pre bolesti a márne rozmýšľanie. Čakal som do tretej, hľadajúc si vhodnú polohu, potom som požiadal o tabletku.

Boli až 38-stupňové horúčavy, z domu mi doniesli ventilátor a rádio. Večer, pri premýšľaní z diaľky hučala diskotéka: „Zahod' svoje starosti!“

V noci som počúval romantické melódie, i keď realita bola iná. Zachytil som správu, že šofér kamiónu v Rakúsku prešiel na diaľnici do protismeru a zapríčinil hromadnú haváriu. Nevedel prijať svoju vinu, chcel spáchať samovraždu, skončil na psychiatrii. Ako by som sa ja cítil, keby som bol vinný? Aj keď som v zlomku sekundy nemohol zareagovať, obával som sa, ako prijmu Miškovi rodičia, že som bol šoférom poslednej cesty ich syna.

Základom mojej liečby boli rodinné návštevy. Nikto mi nič nevyčítal, so sestrou Monikou nás práve toto, mnou nezavinené nešťastie ešte viac zblížilo.

Po raňajkách, vždy okolo desiatej, ku mne cez pootvorené okno priletela sýkorka. Vôbec sa nebála, zobala najmä maslo. V deň pohrebu, v utorok 22. augusta, priletela poslednýkrát.

Veľmi som chcel ísť na pohreb, rozlúčiť sa s Miškom a stretnúť sa so zranenými, ktorých som odvtedy nevidel. Mával som však stále horúčky a bolesti, nikto mi nechcel povedať, či mi dajú priepustku. Bol som rozhodnutý, že aj keď ma nepustia, pôjdem na vlastnú zodpovednosť.

V noci prišla veľká búrka a silný vietor. Pripadalo mi to, akoby sa Miško prišiel rozlúčiť. Pri pocite, že je tu, blízko v márnici, mi bolo ešte smutnejšie.

Ráno ma vyšetrili počítačovou tomografiou, lebo kĺb a hlava ma stále veľmi boleli. Potom ma pustili na pohreb, otec a brat prišli po mňa.

Prvé stretnutie našej posádky bolo dojemné. Priniesli ma na vozíku, ostatní sedeli na lavičke cintorína. Objali sme sa, nič sme nehovorili. Nevšedným povzbudením bola pre mňa spoveď u otca Antona Srholca na vozíku pod gaštanmi. Keď som hovoril hriechy, spýtal sa ma, či ešte pekne spievam a povedal mi, že mám aj ďalej Bohu pekne spievať, on mi všetko odpustí.

Atmosféra pohrebu bola smutná, ale krásna najmä tým, ako sme sa vzájomne povzbudzovali. Predtým sa mi snívalo s Pavarottim, ktorý sľúbil, že Miškovi zaspieva. Sľub splnil, Ave Mária zaznela v jeho podaní. Keď som počul úryvok z Čajkovského Patetickej, veľmi som sa rozplakal, nielen ja. Táto symfónia je našej rodine obzvlášť blízka.

Videl som, ako sú všetci súdržní, ako sa statočne správala Monika. Ďakoval som Bohu, že mám takú rodinu. Mama mi držala ruku, povedala, že nechcela po nehode odísť prvá. Až keď videla hasičov, súhlasila s prevozom.

Večer v nemocnici ma privítali s novou snímkou, ktorá ukázala, že mám aj trieštivú zlomeninu panvy, ktorú som dovtedy musel chodným zatažovať. Všetci si mysleli, že po pohrebe budem mať vysokú horúčku. V noci som však už žiadnu nemal, aj bolesti sa zmenšili, prvýkrát som zaspal bez liekov. Aj ďalšie dni sa môj stav zlepšoval, začalo mi chutiť jesť, veľké bolesti prestali. Krásny pocit som mal, keď ma sestra Mária osprchovala a umyla mi hlavu. Sedel som na stoličke s rukou v obale a tešil sa z teplej vody.

Alexandra sa prvé dni obávala, že jej tajíme, či budem chodiť. Ráno po havárii jej brat Jozef zatelefonoval. Keď počula, že niekto zomrel, myslela si, že som to bol ja. Všetko prežívala intenzívne a citlivo, stála pri mne a v najväč-

šej životnej skúške mi dodávala energiu - vždy jej budem za to vďačný.

Z nemocnice sme raz ušli na vozíku do parku, skoro ma prevrátila. Bolo slnečno, na „rande“ sme mali zvláštne pocity. Bol som odkázaný na ňu, či ma potlačí alebo sa zastaví. Aj keď som vedel, že budem chodiť, bolo to hrozné. Za desať dní na vozíku som sa lepšie vedel vžiť do stavu mladých ochrnutých vodičiarov, ktorí musia žiť s pocitom, že už nikdy nebudú chodiť.

Chirurg mi pri kontrole povedal, že za ruku by som mal zapáliť sviečku. Tržné rany boli hlboké, kosti vyklbené a lakeť rozdrúzaný. Sú prípady, keď sa všetko zrazu zapáli a lakeť sa celkom stratí. Aj keď ruku neviem vystrieť a rany na dotyk stále bolia, som Bohu a chirurgovi vďačný za perfektnú prácu.

Piatok, 25. augusta bol jeden z najkrajších dní môjho života - prepustili ma domov. Aj keď som bol slabý, zasa sa mi chcelo žiť. Všetci dospelí ranení sme ležali v jednej posteli, otec nás ožaroval biolampou, všetci boli milí a pozorní. Napriek hrôze, čo sa stalo, vzájomná láska prispela k prekonávaniu tejto skúšky.

Neviem, čo týmto Boh mienil? Možno, že to takto nemyslel, že mal v tom prsty diabol, ktorý rozohral hru bez pravidiel a Boh len zachraňoval, čo sa dalo?

Ľudia mi hovoria, že som odvtedy dozrel a som rozvážnejší. Určite ma to ovplyvnilo, je

to skúsenosť a kríž na celý život, ale radšej by som zostal nezrelý a detský – s Miškom.

August je smutný mesiac. Nemám ho rád, ani spln mesiaca na nebi.

NANEBOVZATIE

Nanebovzatie Panny Márie, 15. august, je v našej rodine zvláštnym dňom. Je hlavným sviatkom kalvárskeho kostola v Nitre, s ktorým je spojené moje detstvo. Na púti sme kupovali ružence, obrázky a medovníky, pod našimi oknami spieval otrhaný slepý žobrák so svojou družkou: „Tam pod krížom hore na Golgote...“

V Nitre boli na hody veľké púte s nočnými pobožnosťami. V pamäti sa mi tento deň viaže s úctou k Ježišovej matke, ktorú nám do srdca zasiala naša mama. V detskej izbe sme mali oltárik, pri ktorom sme sa modlili a spievali.

15. augusta 2000 sa stala nepochopiteľná udalosť, ktorá navždy ovplyvnila naše životy. Poobede prišla Monika so štyrmi deťmi k nám, do Svätého Jura. Mária odtiaľ vzala neplánovane Luciu a Mateja preč. Podvečer sme sa mali všetci u nás stretnúť a niekto mal Moniku s deťmi zaviesť do Bratislavy.

Keď som došiel domov, deti sa hrali na dvore. Pracoval som v záhrade, Miško sa na nás díval zo sedačky. Občas sa zasmial, niečo „povedal“, mával rukami a nohami a chcel sa zapojiť. Bol ako vždy – dobrý a milý.

Synovia mali namontovať kuchyňu. Monika s rodinou mala neskôr u nás bývať, chceli sme, aby bola pri montáži. Manželka mi povedala, aby som už Daniela nevolal, ale keď

som chlapcom zatelefonoval, boli už na ceste. Znamenalo to, že večer cestou do Bratislavy bude šoférom Daniel.

Pred pol siedmou sme išli do kostola, Miško v kočiку zaspal. Po omši sa stavala kuchyňa. Miško počúval reči o chýbajúcich skrutkách a usmieval sa. Odchod sa stále odsúval, pripravení boli až o deviatej. Pôvodne som mal ísť s nimi, ale kvôli písaniu som nešiel.

Tesne pred odchodom som dal na predné sedadlo auta kočiк. Zobral som Miška do náručia, na čelo mu dal križik a bozk a odovzdal ho Monike. Nasadla aj manželka, ktorú som nepresvedčil, aby zostala. Auto sa pohlo, zamávali sme si a svetlá zmizli za kostolom.

(Po jedenástich minútach a jedenástich kilometroch sa to stalo...).

O 22. hod. volala dcéra Mária, že k nim ešte nedorazili, asi sa zdržali u Moniky. Stávalo sa to často a preto sme tomu nevenovali pozornosť.

Svietil okrúhly mesiac, cítil som akýsi nepokoj. Písať sa mi nedarilo, o 23,30 som zhasol, cez okno som zbadal augustový meteor. Všade bolo ticho, nevedel som zapať. Pred jednou ma zobudil buchot na dvere. Vyľakaný Jozef kričal, že auto havarovalo, viac nevedel. Na mobilnom telefóne s vypnutým zvonením mal trinásť hovorov, štrnásť zachytil.

Vybehol som von ako v mrákotách, Jozef sa práve dovolal Ladislavovi: „Miško haváriu neprežil, ostatní sú v nemocnici.“

Ježíš, Mária, Jozef!

Polícia haváriu potvrdila a odporučila žiadať informácie z nemocnice. Ohlásil sa Daniel: žije, má ťažkú zlomeni-

nu ruky, ide práve na operáciu, o ostatných nič nevie. Rozhovor prerušilo jeho vracanie.

Modliac sa, uháňali sme s Jozefom do Bratislavy. Pravý prúd na Račianskej bol ešte uzavretý, naše auto tam stálo úplne rozbité a zakrvavené. Bolo zázrakom, že niekto prežil. Druhé auto, ktoré cez päťmetrový zelený pás preletelo do protismeru, už odtiahli a nevideli sme ho.

Na Kramároch nám chirurg povedal, že manželka a obe Moniky sú mimo nebezpečenstva, o Danielovi nevedel nič. Lutoval Moniku, ktorá bola veľmi nešťastná, po operácii spala.

Doráňaná manželka Mária s rukou v sadre ešte nespala:

„Čo je s Miškom?“

Nemohol som klamať, zúfalo zaplakala:

„Prečo nie ja?“

Za Danielom sme prišli o pol tretej, práve ho mali preniesť z dvojhodinovej operácie. Výťah sa otvoril, obviazaný syn ležal na vozíku. Keď som sa mu prihovril, bolestne otvoril oči:

„Čo je s Lulou, Maťom, Momom a Miškom?“ neisto čakal na odpoveď.

„Sú v poriadku!“ pohladil som mu vlasy. Zaspal, nekôr si nič nepamätal.

Zavolali sme Ladislavovi. Nevedel, kde je Miško, bôľ prežíval doma sám.

K dcére Márii sme prišli o pol štvrtej. S Robertom sa modlili, nič netušiaci Lucia, Matej a Viktória spali.

O piatej som si ľahol, spánok neprichádzal. Začínal sa ťažký deň: treba všetko povedať deťom a potom – pohreb, nemocnice, polícia, poisťovňa...

V noci zomrelo dieťa. Boj sa prehral, svetielko zhaslo, nastala tma. Niet už koho čakať, niet sa čomu tešiť, všetko sa skončilo a už sa nezačne.

O siedmej som na stole našiel list o. Antona Srhoľca:

Všetko je inakšie – presne tak, ako to má byť. Všetko je zložitejšie, prestávam tomu rozumieť – aj to je správne. Končí sa éra, v ktorej bolo našou úlohou budovať seba a ľudí okolo nás. Je dôležité, či si ľudia zachovávajú srdce, svedomie a charakter, či dobro zvíťazí nad novými formami násilia. Ďakujem za príklad, ako sa trápíte s tým, čo hodiť cez palubu a čo si za každú cenu zachovať. Želám vám dobrého ducha, aby ste správne volili a podporujem vás modlitbou a peknými spomienkami.

Prichádza Ladislav, padáme si do náručia:

„Anjelik sa vrátil na Nanebovzatie domov. Temer všetky sklá na aute sú rozbité, iba veľké zadné s medžugorskou Máriou je celé.“

Policajti mu povedali, že vraj pri nehode bolo viac detí a preto mŕtveho treba identifikovať. Slová zapálili plamienok, ktorý onedlho víchor faktov zahasil. Ešte v tú noc, keď čakal na vyšetrenia, priniesli do nemocnice plačúce dieťa. Dúfal, že je to Miško, ale keď sa dvere otvorili, nebol to on.

Prečo sa to stalo? Čo sme robili zle? Čo znamená smrť nevinného dieťaťa v Jubilejnom roku milostí na slávnosť Matky Božej, Patrónky Slovenska? Ved' od vekov nebolo slychať, že by bol voľakto opustený, kto sa pod jej ochranu utiekal.

Odchádzame do presmutného dňa. Prvá otázka Daniela bola:

„Čo je s Miškom?“ Po odpovedi zavrel oči a ticho chlapsky, ale žalostne detsky plakal. Už roky som ho nevidel plakať, môjho dobitého Danka.

Monika a manželka sú zranené na tele aj na duši. Monika, s prsiami plnými bôľu a mlieka kvílila:

„Prečo? Kde je Miško? Ja ho chcem! Bože, vzkries ho! Aspoň na hodinku mi ho daj do náručia.“

Mozaika hrôzy sa pomaly skladá, jej uholný kameň však chýba:

„Prečo práve Miško, nevinný anjelik? Kde bol jeho anjel strážny?“

Vzala si Mária k sebe toho, kto bol najlepšie pripravený?

Na polícii nám vrátili Miškovu zakrvavenú papučku a čiapku, v ktorej som ho volal pilot Čkalov. Spisali zápisnice, na počítači znázornili nehodu:

Opel vectra vo veľkej rýchlosti na protismernej dvojprúdovke narazil do stĺpa lampy v strednom páse, otočil sa a vpálil do ľavej strany protiidúcej felície. Vinník je jasný, detaily povedia expertízy. Tí, čo prežili mali šťastie, bola to ťažká havária.

Ideme do poisťovne, pišeme správy, prezeráme vrak. Pri pohľade na neho je jasné, že truhel mohlo byť päť.

Pohreb sme vybavili na 22. augusta v Slávičom údolí. Dúfali sme, že dotedy všetkých pustia domov, takže sa budú môcť s Miškom rozlúčiť. Úradníci v pohrebnej firme boli zdvorilí, ceny služieb sú však nenormálne. Robiť si živnosť z biedy iných je neseriózne.

Na stretnutie s Miškom si dobre pamätám. V márnici som bol s jeho otcom, ukázali nám ho až po donesení dupačiek.

Bol to on. Ležal v studenej miestnosti so zajačikom a nápisom hula hoop na prsiach. Pitva ukázala, že zomrel v spánku, v maminom náručí. Pri náraze sa mu zlomila spodina lebečná, malá ranka na hlave bola smrteľná.

Vraj v očiach detí možno zbadat' odlesk strateného raja – v Miškových som ho nevidel. Vraj v očiach umierajúcich detí možno vidieť plamene, strácajúce silu, ako keď oheň dohorieva a nielo čím priložiť. Tie oči vyjadrujú túžbu zostať, ale aj nutnosť odísť – duša už cíti, že sa uberá domov. V Miškových pootvorených očkách však plameňov nebolo, iba tajomstvo a hrôza smrti.

Prečo som sa do nich, ešte živých, viac neďival? Prečo som častejšie nehladil jeho hlávku? Teraz už bolo neskoro plakať.

Lekár po minúte naznačil, že treba odísť. Zbohom, najdrahší vnúčik!

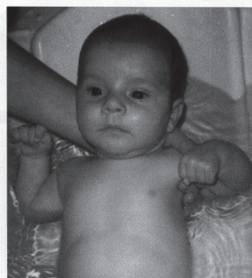
Dni bežali návštevami v troch nemocniciach. Otec Srholec, ako vždy, hneď súhlasil, že vykoná obrad pohrebu. Monika navrhla smútočné oznámenie.

POHREB

Po piatich dňoch Máriu a Moniku prepustili z nemocnice. Daniela od prvého dňa nútili chodiť, pretože snímok panvy a lonovej kosti neukázal zlomeninu. Táto časť ho však aj pri chodení s barlou veľmi bolela, takže sme žiadali tomografový snímok. Až ten ukázal, že pánev a lonová kosť sú trieštivo zlomené, našťastie bez posunu kostí tak, že pri chodení sa zlom nezaťažoval.

"Veď tým, čo veria v Teba, Bože, život sa neodníma, iba mení a keď skončíme život v smrteľnom tele, máme pripravený príbytok v nebesiach."

(Rímsky misál)

I keď nechápeme drahý Miško, prečo si tak náhle odišiel, veľmi Ti ďakujeme za ten kratučký pol ročik, za tú veľkú radosť a premilý úsmev, ktorý si nezlišne rozdával všetkým navôkol. Tešíme sa na Teba, na stretnutie v nebi u Otca a Matky, na sviatok ktorej si v mamičkinom náručí pri tragickej udalosti dňa 15.8.2000 navždy zaspal.

Nikdy na Teba nezabudneme. Oroduj za nás a pomáhaj nám.

Mamina, tatino, Lucka, Maľko a Momo Čerňanských
a ostatní.

Rozlička s našim dieťaťom bude v utorok, 22.8.2000 o 13.00 hod. na cintoríne v Slávičom údolí v Bratislave.

Nadránom o tretej pred pohrebom prišiel silný vietor. V Svätom Jure polámal stromy, vinice a rajčiny a takmer odniesol strechu.

Daniela sme zaviezli na cintorín a zhromaždili sme sa okolo Miška. V bielej truhličke s pootvorenými očkami vyzeral majestátne. Bol ďaleko - v náručí smrti s jej tvrdým výrazom, ale aj blízko - u Otca, Matky a Syna.

Veľké žiaľo sú nemé, ťažko ich slovami opísať. Pohreb bol smutný, ale v prítomnosti kríža aj plný nádeje.

„Veď dieťa nezomrelo, iba spí.“ – napadlo mi a Matej povedal:

„Keby tu bol Ježiš, mohol by ho vzkriesiť!“

Drahý Miško! Svet sa k tebe macošky zachoval. Bol

si zlatý chlapec, ale bezohľadnosť ťa zabila. Zostali sme tvojimi dlžníkmi, málo sme sa ti venovali. Netušili sme, že šanca byť s tebou sa stále kráti. Keď si sa na nás díval, vždy si mal dobrú náladu. Keby všetci boli ako ty, na svete by bol raj.

Slzy tiekli potokom, Lucia sa opýtala:

„Prečo má Miško také studené čelo?“

Bál som sa stretnutia mamy so synom. Keď ho však Monika uvidela, znežnela, opeknela, usmievala sa na svojho miláčika a hladila ho po hlávke.

Modlil som sa, aj nemodlil. Spomenul som si na text Mahlerovej piesne o mŕtvych deťoch:

Hádam si len vyšli von a vrátia sa čoskoro domov. Je krásny deň, isto sú len na ďalekej prechádzke k výšinám, z ktorej prídu späť. Predbehli nás, ale v žiari slnka ich dohoníme.

A potom zasa pôjdeme spolu a bude nám dobre. Tam hore, v žiari slnka, na výšinách, navždy.

Lucia veľmi plakala, detsky a žalostne. Nevedeli sme ju utíšiť a tak sme ju nechali plakať. Vyplač sa dcérenka, naša plačka, však sa ti ulaví.

Aj ja som si chcel Miška, dieťa roka nádeje a modlitieb, dobre zapamätať. Prezrel som si ho z každej strany, aby mi navždy zostal v pamäti.

O 13. hodine zavreli rakvičku. Zaznela 4. časť Patectickej, ktorú som často počúval pred tridsiatimi piatimi rokmi. Po Ave Márii otec Srholec povedal:

Prišli sme sa rozlúčiť s dieťaťom, ktoré chceme aj naďalej zahŕňať do našej lásky. Nedávno ste ho kolenáčky priniesli na krst, dnes ho na kolenách vraciate Bohu.

Prišli sme sa za neho poďakovať a priniesť ťažkú obeť. Sme ranení touto udalosťou, nevieme ako ďalej...

Miško videl iba krátko, že má láskavých rodičov a starých rodičov, že má milého brata a sestry. Vieme, že je u Boha, v jeho dlani sa nestratí. Hrá sa tam s Ježišom, je mu dobre a veselo. Dieťa narodené v katolíckej rodine je z oboch strán geneticky pokrstené a zasvätené Bohu. Žije inou formou ďalej, Pán pre neho pripravil dobré miesto, kde nás bude čakať. Získali sme nového orodovníka, archanjela, ktorý bude strážiť vás a aj iných...

Na zemi sme pod strážou anjelov. Je zázrakom, že napriek všetkému žijeme a sme zdraví. Miškov anjel strážny na chvíľu zaspal, ale Boh nás neopustil, má obrovské možnosti postarať sa o svojich...

Často si zakladáme na zdraví, chceme, aby deti nič nezmeškali, tešíme sa na ich budúcnosť a zrazu – udrie hrom z jasného neba. Prečo práve toto nevinné dieťa, prečo sme jeho utrpenie nemohli vziať na seba, veď my máme za čo trpieť? Pri všeobecnom ohrození každý môže hocikedy zomrieť. Dnes on, zajtra ja, je to v Božích rukách. Stojíme pred tajomstvom, že poslední budú prví. Prežívame temnú, nevyspytatelnú a nepochopiteľnú Božiu tvár. Prijmeme ju s vierou...

Miško sa nemusel dožiť vysokého veku, aby dozrel, ako ovocie na jeseň. Je nám príkladom, z rozlúčky s ním ideme obohatení a odhodlaní ďalej bojovať a pomáhať ľuďom. Štafetu musíme odovzdať ďalším.

*Robert zahral pieseň z Taizé, aj ja som dostal slovo:
Správne chápeme iba srdcom. Reč a rozum nám*

nevyšvetlí, prečo sa náš malý princ tak skoro vrátil na svoju planétu. Žiaľ, tá naša nie je miestom, kde narodiť sa a žiť je vždy šťastím. Satan zasa vyhral nad dobrom a nevinnosťou. Jeho obeťou je chlapec roku 2000. Z jeho straty prežívame veľký smútok, mnohonásobná bolesť prenikla najmä srdce jeho mamy. S vymodleným synom nestihla ujsť do Egypta.

O štyri dni bude tridsaťpäť rokov, čo sa nenarodila prvá Monika. Bola krásnym zdravým dieťaťom, v nedeľu sme navštívili jej hrob. Potom sa narodila druhá Monika, s jej štvrtým dieťaťom sa dnes lúčime.

Tajomná Božia odpoveď hovorí:

„Tak ani váš Otec, ktorý je na nebesiach nechce, aby zahynul čo len jediný z týchto maličkých.“ A aj:

„Poďte ku mne všetci, ktorí ste preťažení a ja vás posilním.“

Miško bolo zvláštne dieťa – vždy spokojné, usmiate, dobrej nálady. Svojou radosťou zjednocoval okolie. Náhlým ohlásením príchodu preškrtať mnohé plány. Jeho mama po pôrode napísala:

(pozri tučne vysádzaný text na stranách 11-12)

V Starom Zákone sú deti pokladané za Boží dar, sú Božím majetkom. Kristus neraz ukázal, ako ich má rád – objímal ich, volal k sebe a požehnával. Chápal bolesť rodičov nad smrťou dieťaťa a pomáhal im ju zniest. Chápe aj našu bolesť a dá nám sily na jej znášanie.

Deti sú darom iba nakrátko, s cieľom vytvoriť z nich oltáre pre nebo. Niektorým rodičom sa to nikdy nepodarí, iným po mnohých rokoch. Miško sa stal oltárom krstom, domov sa však vrátil priskoro. Stal sa

naším orodovníkom, netreba sa za neho modliť, treba sa k nemu modliť. Je svätým v nebi, kde niet bolesti, trápenia a zla, kde je len láska a pokoj.

Zbohom Miško! Spi spokojne, lúčime sa s Tebou, budeš nám veľmi chýbať. Zostaneš zreničkou mamičných očí, krvou z našej krvi. V čase, keď sa lastovičky pripravujú odletieť, si náhle odletel, ale sa už nevrátiš. Za krátky čas si vyžiaril veľa radosti a lásky, teraz ju my musíme dávať ďalej.

Lúčime sa s Tebou na sviatok Panny Márie Kráľovnej. Neopušť nás, mama, tak, ako si nás doteraz neopustila a požehnaj Monike druhého Miška.

Po Mozartovej Uspávanke sme vyšli von. K hrobu išiel Daniel na vozíku, zranení prišli autom. Po Otčenáši a vykropení hrobu Miškove teličko spustili do zeme. Keď hrudy duto zabubnovali, mnohí zaplakali. Aj deti hodili lopatku zeme, remeselné ruky potom rakvičku zahrabali.

Lulinka – plačka, ľútosťivo plakala. Mala Miška najradšej, často sa s ním hrala a zastupovala mamu. Nechcela odísť, povedala, že tu zostane navždy.

Keď sa hrobček nahnul, deti sa uspokojili. Zapichli do zeme kríž, upravili kvety a vence, zapálili sviečky a pomodlili sa.

Po obrade sme prítomných pozvali na zádušnú omšu a kar. Bolo na nej veľa ľudí, temer všetci boli na prijímaní. Po omši som prítomných ponúkol dúškom vína z Kaany Galilejskej. V roku 1996 sme tam s manželkou obnovili sľuby a kúpili sme fľašu červeného a bieleho. Predavač hovoril, že chutí ako za čias, keď Kristus prvým zázrakom pomohol manželom v ich prvom prob-

léme. Požehnal tým ich láske a jej plodom – deťom. Keď vtedy nenechal manželov v hanbe, je nemožné, aby ich nepodporil aj v najťažšej chvíli ich života.

Život bežal ďalej – bez Miška. On ležal pod stromami Slávičieho údolia, pod krížom s Jubilejným rokom. Drevený krížik ho pripomína aj na mieste, kde zomrel. Dieťa roku 2000 zostane navždy v našich srdciach.

V NEBI

Miško zaspal v maminom náručí, snívalo sa mu, ako sa hrá s anjelikmi. Zrazu ho strašný úder vyhodil do výšky, z ktorej videl veľa ľudí, krvi a skla. Mama plakala, Monika ležala v tráve, Daniel nemohol z auta vystúpiť. Ľudia kričali, že auto vybuchne, sanitky kriesili dieťa, hasiči pomáhali ostatným.

Miško sa dvíhal stále vyššie, ľudia už boli iba malé bodky. Pod sebou zbadal stužku Dunaja, hrebene Álp a vrcholy Tatier, rýchlo sa blížil k veľkému oblaku, ktorý sa pred ním rozhrnul. Uvidel nekonečný priestor plný svetla, modlitieb, spevu a hudby. Oslepený krásou sa zarazil, ako keď prídete na slávnosť, kde sa už každý s niekým baví a vy hľadáte, kto by sa vás ujal.

Tento pocit zmizol, keď sa k nemu priblížilo veľa ľudí na čele s dvojicou krásnych dievčat v bielom. Za ňou išla trojica: mladá žena medzi mladými mužmi, po nich štvorica mladých párov obklopená mládežou, za nimi s úsmevom prichádzali stále väčšie skupiny ľudí v bielom.

Čas sa zastavil, nik sa neponáhľal. Dievča na čele mu povedalo:

„Vítaj Miško, som tvoja teta Monika, toto je tvoja sester-
nica Mária Angelika. Veľmi sa tešíme, že si už v nebi.“

Miško sa usmieval, objali a pobožkali sa a už tu boli
ľudia z druhého radu:

„Sme tvoji prarodičia: ja som Marta, toto je Ondrej
a Karol. Si našim prvým pravnikom v nebi. Vítaj, máme
ŕa veľmi radi.“

Miško bol z mladých prarodičov prekvapený. Vrhol sa im
do náručia, láskavo mu hladili hlávku a bozkávali vlásky.

Aj ďalšie a ďalšie generácie jemu podobných predkov
boli k nemu milí a ukazovali mu nebo. Mnohí sem prišli
ako malé deti, iní ako starí ľudia, ale tu boli všetci mladí,
zdraví a krásni. Aj keď ľudí bolo veľa, Miško sa s každým
zvítal a hovoril s ním tak, že všetci počuli všetkých.

„Keby moja mama pred tisíc rokmi nechcela mať deti,
nebolo by tu veľa z nás a ani ty by si tu nebol.“ povedal
mladič, držiaci za ruku svoju matku.

Miško sa cítil ako doma. Stretal sa so známymi osoba-
mi, svätými mužmi a ženami, s ktorými tvoril nebeskú ro-
dinu. Zrazu všetko stíchlo, hudba so spevom skrásnela.
Vo veľkej žiare prišiel Ježiš s matkou Máriou a pestú-
nom Jozefom. Obklopení boli anjelmi, v ktorých Miško
poznal zomreté deti s nevinnými srdcami. Ježiš ho prijal
do tohto sprievodu plného radosti a šťastia. Po stretnu-
tí s Ježišom Miško spoznal všetky tajomstvá, múdrosti
a vedy, aj to, čo sa s ním stalo, aký to malo zmysel a pre-
čo to Boh dopustil. Vtedy sa zmenil na krásneho mladi-
ka, ktorého Ježiš priviedol k Monike a k Márii Angelike,
k prarodičom Marte, Ondrejovi a Karolovi:

„Toto sú patróni a orodovníci vašej rodiny. Tvoj príchod

do neba je pre tvoje dobro a úžitok tvojich blízkych. Oni to ešte nechápu, ale ty to už vieš.“

Pri nádhernom Božom tróne Miško pochopil, že Boh je jeden v troch osobách. Bol tam Otec, Syn a Duch Svätý, ktorí sa zhovárali s apoštolmi Petrom a Pavlom, svätým Františkom a Klárou, svätou Cecíliou, Teréziou, Donom Boscom, aj svätou Luciou, Matejom, Monikou, Viktóriou, Gabrielou a Archanjelom Michalom. Bol v spoločnosti, ktorá sa nedelila na rasy, národnosti a náboženstvá. Všetci boli jednotní, milovali sa a oslavovali Boha. Miško im radostne ďakoval, viedol s nimi zaujímavé rozhovory. „Mnohí si mysleli, že ja, vodou nepokrstená, nie som v nebi.“ Povedala mu Monika. „V deň môjho nenarodenia ma tu privítal Ježiš. Keď doma plakali, tu sa veselili, že získali novú dušu.“

Ukázala mu aj veľké množstvo detí rovnakého osudu: všetci sa ľúbili, chválili Boha a priali každému dobre. Miško sa pritulil k Monike a spomínali na svoje mamy, tatov a súrodencov. Prosili za nich, aby sa im na zemi dobre darilo a aby sa raz stretli v nebi. Nepokrstené deti sa tešili, že ľudia sa dnes viac zaujímajú o ich osud, modlia sa za nich a obetujú za ne omše.

Monika mu predstavila všetkých ľudí v nebi. Hovorili jedným jazykom, boli originálni a zaujímaví, naplnení láskou a vedomosťami. Všetko, čo mu povedali, bolo radostné a nové. Pochopil, že v nebi nie sú žiadne otázniky, že stále bude v blízkosti Boha, ktorý je nekonečne dobrý, láskavý a milosrdný a ktorý túži, aby k nemu prišli všetci ľudia. Má ich tak rád, že za nich obetoval svojho Syna, aby ich vykúpil od zlého.

Miško bol šťastný-prešťastný, prosil Ježiša a jeho Matku za tých, ktorí zostali na zemi a ktorým bude teraz pomáhať, aby sa tiež dostali do neba.

LIST Z NEBA

*Neplač za mnou mamulienka!
Už radosť žijem preveľkú!
Anjel strážny obliekol mi,
tú najpeknejšiu košielku.
Vzácnny pokoj na duši.
Spinkám v jeho náručí.*

*Tu prežívam veľké šťastie,
ktoré zo dňa na deň rastie.
Ježiško je nežne milý.
To ste ešte nezažili!
Slzy zeme osuší.
Nik z vás plakať nemusí.*

*Sám chlapätka v nebi víta.
Deti Jeho Lásku cítia.
Ó! - ten krásny okamžik!
Sám mi odel na košielku
vyšívaný rubášik.*

*Hoc' na svete som krátko bol,
daroval mi vo večnosti,
z Jeho štedrej láskavosti,
jednu z Božích aureol.*

*Vždy, keď sedí na tróne,
diety drží na lone.
Čo detičiek je len tu!
Ja viem, že mi doprajete
túto radosť presvätú.*

*Nikto ani netuší,
kým tú nehu, veľkosť, štedrosť,
sám v nebíčku neskúsi.*

*Neplač za mnou mamulienka!
Veď Ježiškova mamička,
utrpenie väčšie mala,
keď Synáčka z kríža sňala.
Nech vás ona poteší,
liekom lásky vylieči.*

*Neplač ocko! Neplač mama!
Nesmúť moja sestrička!
Si s bračekom. Nie si sama.
Už poprosil som Ježiška,
aby vás vždy ochraňoval,
On a Jeho mamička.*

*Ked' Ježiško daruje vám,
synčeka, mne bratríčka,
požičiam mu natrvalo,
aby sa mu srdce smialo,
anjelička strážnička.*

*Ked' opustíte túto zem,
pri bráne vás budem čakať,
privítam vás: Vstúpte sem!
Ježiška vám ukážem.*

*Ked' osiviete v službe Božej,
hoc' nie hneď, ni zakrátko -
stretneme sa. Z neba zdraví,
vaše šťastné dieťatko.*

*Aj Ježiško pozdravuje.
Či sa teší, že som s Ním!
Láskou všetkých zahrňuje
a sprevádza Vás žehnaním.*

*Raz Vám príde v ústrety,
sám Pán Ježiš Presvätý.
Nebo je krásne! Ja som v ňom.
Mohutniem, rastiem pred Pánom.*

*Je tu krásne! Pokoj! Tíško!
Bozkáva Vás šťastný Miško.*

Túto báseň mi po pohrebe dala poetka Helena Križanová-Koľadová. Lucia ju potom často recitovala. Priložený bol aj list jej sestry, Justíny:

V oktáve po pohrebe, 29. augusta, oslavuje Miško so svojou pozemskou a nebeskou rodinou a s patrónom Archanjelom Michalom meniny. Slávi ich vo veľkej radosťi v nebi, v Otcovom dome, do ktorého sa chceme všetci dostať. V malom Michalovi rozmnožil Pán pokoj, šťastie a lásku, ktorú si doniesol z pozemského domova...

Istú matku v klinickej smrti na „hrádzi rozhodnutia“ srdečne privítal mladík plný lásky a radosťi. Spoznala v ňom syna, ktorý zomrel ako malé dieťa. V úžase sa na neho pozerala, bol jej blízky a naplňal ju veľkou radosťou. Povedal jej, že sa veľmi teší jej prítomnosti, ale čas sa nenaplnil, vráti sa na svet, lebo doma má mnoho povinností. Vtedy nad sebou začula hlas lekára: „Predsa sa to podarilo, srdce bije.“

Mama cítila rozpoltenosť lásky k synovi a k ostatným deťom a manželovi. Nevedela, či sa má radovať z návratu alebo smútiť, že nezostala s prvorodeným tam, kde všetko dýchalo láskou, dobrom a porozumením.

Dieťa Michal je svätec, rastie v Láске a Milosti v Bohu. Neprestal však milovať tých, čo mu splodením pripravili blaženosť v spáse. Tým, čo ho na zemi s láskou prijali a odovzdali ho Ježišovi, sprostredkuje nebeskú lásku.

MIŠKOVA HVIEZDA

Kvety na hrobe rýchlo zvädli. Aj lastovičky už odleteli, hrozno v Svätom Jure dozrelo, prichádzala jeseň. Stmievalo sa stále skôr, gaštany klopali na vlhkú zem, pestré šaty rednúceho lesa zažltli, sčerveneli a márnratne vädli v blate. Bolo cítiť chlad, deti vyťahovali svetre, iba Miškov nikomu nepasoval.

Odvaha a jasnosť myšlienok sa stratila, zostal iba smútok a žiaľ. Žilo sa ťažko, so stále čerstvými slzami a bledúcimi spomienkami na jeho úsmev.

Byť niekde, kde dobre počuť vtáčí spev, šum dažďa v lístí stromov, kde hviezdy jasne svietia, kde sa dá splniť prostá ľudská túžba po radosť! Tam, kde lepšie počuť hlas svedomia, kde je čas na úprimný vzťah k jednoduchým veciam, kde sa dá rozprávať aj s tými, čo nás opustili!

Dva a pol mesiaca po Miškovej smrti som s manželkou Máriou a Danielom autom nadhlo cestoval preč. Povedľa diaľnice nás sprevádzala mimoriadne jasná hviezda. Pripomenula mi malého princa – prosil som ho, aby nám z nej pomáhal. Po dlhom putovaní, hviezda zastala nad Rímom.

Pri L´Aquile sa vznášala nad horami, za svetla rybárskych lodí v Nettune svietila nad morom. Bolo ju vidno aj pri úpätí Vezuvu a pri portáli kostola Santa Maria dei Campitelli.

Isto nás z nej niekto pozoruje! Čím viac sa k nej blížíme, tým viac sa vzdáľuje. Jej svit zhasínajú ranné zore, ako nádej onej noci.

Pri splne mesiaca jej žiara bledne. Keď sa raz pri za-

tmení spln rýchlo strácal a nakrátko po ňom zostal iba tajomný ružový opar, Miškova hviezda sa zatrblietala v plnej kráse.

Spln mesiaca nad starobylými hradbami a v korune pínii je nádherný. Keď sa raz slnko utopilo v mori a nad obzorom sa objavil veľký mesiac, silu vôd bolo cítiť najviac. Spln sa nečakane vynoril aj spoza kukurice pri Siene a zaskvel sa aj pri hrobe sv. Cecílie v Trastevere pod križom prastarého kostola.

Na spln zo 16. augusta 2000 nikdy nezabudnem. Odvtedy okrúhly mesiac nemám rád, bol nositeľom zlej správy, na ktorú sa díval a ktorej nezabránil.

Na prelome vekov v posledný deň tisícročia som s Miškovými súrodencami behal neďaleko slávnej atletickej dráhy a hral futbal pri Olympijskom štadióne v Ríme. Tisícročie zlej správy zapadalo za Monte Mariom, mesto bolo plné ľudí, rakety lietali oblohou a voľba medzi dobrom a zlom búchala na dvere ľudstva. Storočie, ktoré nám zobralo Miška sa skončilo.

V treťom tisícročí po Troch kráľoch už bolo v Ríme cítiť jar. Každý deň viac, trend bol jasný a končil sa vo februári, keď cez noc zažltli zvláštne stromy – mimózy. Majú prenikavú vôňu, podobnú orgovánu a nežné žlté lampášiky.

V San Maríne sme kúpili najmladším vnukom každej rodiny anjelov strážnych s menami Michala, Jozefa a Viktórie. Malá Monika povedala, že Miškovi už anjela netreba, lebo je sám anjelom, ktorý nás stráži – často to cítime.

Na Miška sme spomínali aj na slávnej Via Appia Antica, kde na starodávnej dlažbe lemovanej nádhernými píniami a hrobmi Rimanov je každý kameň svedkom slávy zašlých

čias, aj zúfalstva matiek, ktoré sa nedočkali návratu synov z víťazných ťažení. Tam, kde v katakombách ležali mučeníci za vieru, vládol pokoj a tíš. V hrobke Cecilie Metelly sa pripravoval koncert, pred ňou sa fotografovali mladomanželia, zo záhrad rozprávkových vĺ znela hudba. Zotmelo sa, zhora nás ktosi láskavo pozoroval.

Zapálením sviece spomíname na Miška v rímskych kostoloch. Viktória tak robí v nedeľu po detskej omši v kostole sv. Kláry. Keď odídeme, ohník ďalej horí a šíri vesmírom svetlo tak, ako ním letí zvuk Miškovho smiechu, plaču a posledných slov. Galaxiám to bude navždy pripomínať chlapca roku 2000.

ZÁPAS JAKUBA S BOHOM

Musela som žiť krutý život – bez Miška. Bolo treba bojovať ďalej, aj keď sa mi nič nechcelo. Celý rok som fungovala automaticky, moja duša a kus môjho vnútra zostali ležať pod zemou. Veľa som sa modlila, čítala, hľadala odpoveď a nenachádzala ju.

Začala som chodiť na modlitby matiek, aj na rôzne stretnutia. Zúfalstvo však vystriedala iba veľká bolesť. Bola som presvedčená, že už nikdy nič nebude ako predtým. Každý deň pri vypravádzaní detí do školy som plakala.

Okolo Miškových nedožítých narodením sa čosi vo mne vzbúrilo. Pýtala som sa Boha, prečo nerešpektoval moje city voči môjmu dieťaťu. Ako ma miluje, keď dovolil, aby sa mi tak ublížilo. Nevládala som sa modliť, bolo mi všetko jedno, vyhýbala som sa ľuďom. S mužom sme niesli svoj žiaľ osamote.

V tomto období sa už ľudia o nás nevelmi zaujímali. Mysleli si, že pol-roka smútku by už mohlo stačiť. Kto však čosi také neprežije, nie je schopný pochopiť druhého. Prestala som chodiť na náboženské stretnutia, z kostola som sa ponáhľala domov, aby som sa vyhla otázkam, ako sa mám.

Ktosi mi raz povedal: „Aspoň máte anjelika!“

Rozhorčene som sa opýtala:

„Z ktorého vášho dieťaťa by ste chceli mať hneď anjelika?“

Deti sa modlili, aby sme mali nové bábätko. Tiež som po ňom túžila, ale najprv som sa chcela vyrovať so svojou stratou. Myšlienka, že by sa mi mohol znova narodiť chlapec, ktorý by sa podobal Miškovi, ma však neopúšťala.

DNES BY SI MAL ROK

Zástava bez pohybu visí na stožiaroch, je pokojné zamračené bezvetrie. Spev slávikov občas preruší rev z Olympijského štadióna, hukot auta, lietadla alebo sirény sanitky. Pomaranče a citróny prežili rímsku zimu, v parku už kvitnú mimózy, pínie ticho strážia hrajúce sa deti.

Trvalo to tak krátko, alebo to bol iba zlý sen? Miláčik rodiny sa na mňa z fotografie usmieva a mne tečú slzy.

„Prečo?“ zakričal som nahlas, odpoveď zahučal štadión, niekto dal gól.

Nikdy sa to nemalo stať. Bol to zdravý a usmiaty chlapec – zatúlaný anjelik. Dnes by už chodil, ako medvedík by sa plantal po izbe.

Aj jeho anjel strážny sa vtedy zatúlal. Darmo potom plakal, už bolo neskoro.

„Ale ja ho chcem!“ volala jeho mama, ale nikto jej ho

nedoniesol. V noci sú márnice zatvorené a vtedy sme ani nevedeli, na ktorú máme zabúchať.

Čo by z teba bolo, Miško náš? Sľuboval som si, že ťa naučím, čo je dôležité, prečo sme tu, na koho sa možno spoľahnúť, ale aj ako rýchlo bežať, vysoko skákať a hrať futbal. Všeličo by som ti porozprával, aj ako sme boli malí.

Iba krátko si bol vzorným dieťaťom. Vždy si mal dobrú náladu, pokojne si sa díval na súrodencov, ako sa hrajú. Stačilo ti byť s nimi a mať mamine mlieko.

Tvoju mamu prekvapila správa, ktorej dlho nerozumela. Keď ju pochopila, každý deň ťa viac očakávala a keď si ťa zamilovala, zrazu bolo všetko inak. Vtáčik sa zdržal prikrátke, priskoro odletel z hniezda a už sa do neho nevrátil.

Prečo sa to stalo? Veď ti bolo s rodičmi, súrodencami a s nami dobre.

Z hlbokého spánku si odletel k výšinám, k Monike – naše dve radosti a jeden smútok. Nezabudli ste na nás? Ste šťastní? Nie je vám smutno za mamami a za nami?

Jarný vetrik, spev vtáka a prebúdžajúce sa hviezdy to vedia, ale nepovedia.

Miško, nikdy na teba nezabudneme. Bol si veľkým darom na krátky čas. Iba málo sme sa ti odvdáčili za tvoje úsmevy. Som veľmi rád, že pri rozlúčke som ťa podržal v náručí, pobožkal a dal ti krížik na cestu.

Svieca potom zhasla a nastala tma a chlad. Bože, ďakujeme Ti za všetko. Máme ti ďakovať aj za studené čielko a pootvorené očká, ktoré nikoho nehľadali?

Mali sme zostať doma alebo odísť o päť sekúnd ne-

skôr. Boh to isto nechcel, ani Archanjel Michal, ktorý nás bráni proti úkladom diabolským.

V tú noc však triumfovalo zlo. Vyrútilo sa z tmy, zaznel tresk, sklo zbelelo a karoséria sčervenela. Herodes surovo vytrhol dieťa z matkinho náručia a žoldnieri ho zabil. Hlavu hada nemal kto rozšliapať.

Ježišu, bolo to na sviatok návratu tvojej mamy k tebe. Aj Miško chcel byť pri svojej, veď ho porodila, zavinula do plienok a rastúcou láskou sa o neho starala, kým sa nestala tá veľká nespravodlivosť. Našou jedinou nádejou je, že je v tvojom náručí. Ale chráň nás od zlých správ v nočných temnotách.

RUMUNSKÁ MADONA

V advente roku 2000 som si všimol, že pred kostolom Santa Maria sopra Minerva sedáva pekná počerná cudzinka v pokročilom tehotenstve. V ruke držala červený papierový pohár na Coca Colu a nevtieravo do neho zobrala. Aj na môj príspevok odpovedala širokým úsmevom. Napadlo mi, či to bábo naozaj čaká, alebo má brucho iba vypchaté?

22. apríla 2001, deň po oslavách 2754. výročia založenia Ríma, som zasa vchádzal do tohto kostola. Pred vchodom sedela moja „známa“ – v ruke držala červený pohár, druhou dojčila dieťa. Naše oči sa stretli, milo sa usmiala. Opýtal som sa jej, či drží dieťa, ktoré čakala pred Vianocami? Až keď som rukou naznačil guľaté bruško, pochopila a prikývla.

„Odkiaľ pochádzate, ako sa dieťa volá, kedy sa narodilo?“

„Romania, Mihail, 13.febbraio 2001.“

Odpoveď mi vyrazila dych. Pridal som do pohára dar rumunskému Miškovi, o rok strašieho slovenského som nespomenul. Niekoľkokrát som sa za dvojicou obzrel – ma dona sa usmievala, starostlivo upravovala perinku.

Vítaj synček, ani ty to nebudeš mať ľahké! Mama ťa bude často držať v náručí na prahu kostola Matky Božej, nech vás ona a jej syn ochraňujú.

A ty, svätý Miško, môj vnúčik, pomáhaj svojmu kamarátovi, s ktorým by ste spolu slávil narodeniny aj meniny.

Tisíciky škorcov piskľavo kreslili obrazce nad parkami, slnko zapadalo za kupolu chrámu a Miškom sa v náručí matiek snivali krásne sny.

TÝŽDEŇ PO MATKE BOŽEJ

15. august 2001

Stretli sme sa na omši u jezuitov, chceli sme byť všetci spolu. Z kostola sme išli do Slávičieho údolia. Viktória a Gabriela, ako voľakedy Jozef a Daniel, behali po cintoríne. Ticho sme stáli pri hrobe, modlili sa a pálili sviečky. Drevený kríž ošľahaný dažďom vyvolával spomienky. Chryzantémy a jesienky dlho vydržia, Jozefova Monika pripravila srdce bielych margarét ako pred rokom, deti ho položili k Miškovej hlávke. V duchu som sľúbil, že tam zasadím veľké modré nezábudky.

Aj najmenší sa už modlia Otče náš, ktorý si na nebesiach, Zdravas Mária. Večer sme sa zastavili pri inom kríži. Stĺp lampy v strede pásu sa vtedy zlomil, medzera dlho prezrádzala miesto nešťastia. Na mieste, odkiaľ si

Miškovu usmiatu dušu Mária vzala do neba, stojí drevený kríž so slamienkami.

16. august 2001

Po rozlúčke s Nitrou sme sa zastavili na hrobe mamy a Moniky – o desať dní bude 36. výročie Lúčenia.

Monika by dnes mala rodinu, deti, priateľov. Často sa pýtam, prečo sa to neuskutočnilo, ale odpoveď nenačádzam.

Hrešíme zlými skutkami, zanedbávaním dobrého a nechápaním súvislostí. Ako Lúčenie, aj táto kniha súvislosti opísala, ale ich nepochopila.

Mama v čase Lúčenia napísala, že aj keby mala sto vnukov, tú prvorodenú v truhličke, ktorú sme si sami zahrabali do zeme, bude mať vždy najradšej.

Zbohom mama a dcérka, nezabudnite na nás a pomáhajte nám s Miškom.

19. august 2001

Na cesty roky chodím s čiernym kufrikom, v ktorom mám dôležité veci. Ani cestou autom do Ríma to nebolo inak. Pred odchodom som do kufrika dal pasy, vodičský a technický preukaz, benzínové bločky, telefón, kľúče od domu a auta, okuliare, poznámky, fotografie z Miškovo pohrebu a jedínú, rukou písanú verziu tejto knihy.

Dlhá cesta nemala konca. Nešli sme ako vždy po hlavnej diaľnici cez Florenciu, ale východnou cez Perugiu. Pri zastávke na čerpadle som kufrik položil na zadnú časť auta a zatelefonoval som do Ríma, že o polnoci sme doma. Manželka prevzala šoférovanie, po päťsto-

metrovej jazde na diaľnici som zbadal, že nemám kufřík. Okolo sa hnali autá, s hazardérkami sme cúvali, ja som sa rozbehol späť. Po štyristovke modlenia som vo tme na diaľnici uvidel obrysy rozlámaného kufříka. Okolo ležal jeho obsah, po ktorom jazdili autá.

V prestávkach som zbieral, čo sa dalo. Autá šokované človekom na diaľnici trúbili. Keď ma zastihli na druhej strane, sadol som si na múr, pokiaľ neprešlo posledné.

Keď som už na diaľnici nič nevidel, išli sme preč. Miškova hviezda svietila na cestu, Mária šoférovala, mlčali sme. Povedala mi, že keď si sadla za riadenie, pomodlila sa k Miškovi a k svojmu otcovi Karolovi.

Sedel som vzadu a rozmýšľal. V kufříku som vždy nosil obrázok Ježiša milosrdenstva a lurdský medailón Božej Matky, rovnaký mal aj Daniel pri havárii. Ježišov obrázok bol celý, medailón sa odrel, polámali sa kľúče od bytu, puzdro na okuliare a kufřík.

Keby som si na kufřík bol spomenul o minútu neskôr, nikdy ho nenájdem. Keby sme boli išli hlavnou diaľnicou s množstvom áut, neboli by sme sa mohli vrátiť späť a k veciam na diaľnici by som sa nebol dostal.

Všetko zničené by sa nahradilo, nenahraditeľný bol iba jediný rukopis tejto knihy. Miško chcel, aby kniha vyšla a preto mi kufřík včas pripomenul.

22. august 2001

Včera bolo 33 rokov od sovietskej okupácie, ktorá nás na 21 rokov zasa zahнала do temna. Dnes je prvé výročie Miškovho pohrebu.

Ladislav šiel ráno sám autom zo Svätého Jura do Brati-

slavy. Na ceste, neďaleko oného miesta nezbadal, že v záťačke stojí neoznačený autobus – v rýchlости do neho narazil. Auto dali do šrotu, život mu zachránili pásy a airbag.

Diabol stále zúri, lebo sme sa s pomocou Božou z dôsledkov jeho činu dostali, nepodarilo sa mu nás zlomiť. Boj, v ktorom možno zvíťaziť iba modlitbou a pôstom, sa však neskončil.

VIANOČNÝ DAR

S plynutím času, aj keď som si to nechcela pripustiť, bolesť uberala na intenzite a do duše sa vlieval Boží pokoj. Cítila som zasa jeho lásku a začínala som mu veriť, aj keď odpovede na moje otázky som ešte nedostala.

Zasa som začala žiť pre deti, ktoré som pre žiaľ trochu zanedbávala a ktoré ma veľmi potrebovali. Nie však uplakanú a znechutenú, ale milujúcu a naplno žijúcu. Ved' aj oni prežili veľkú stratu, príliš skoro sa stretli so smrťou.

Utrpenie je tajomstvom. Boh pred ním neušetril ani svojho Syna, aj od nás žiada obety, chce, aby sme kúsok cesty prešli s Kristom a jeho krížom.

Sme účastní v boji dobra so zlom. Naše kríže, bez ktorých to asi nejde, sú na vyváženie zloby sveta. Ak ich prijmem, spolu s Bohom vykupujeme svet. Nesmieme prestať milovať a dúfať, že raz všetko dobre dopadne.

Ďakujem ti, Miško môj, za krásny spoločný čas. S tebou som veľa spoznala, prijala som seba samu a svoje poslanie. Moje srdce sa tebou rozšírilo a naplnilo láskou. Aj keď je život bez teba omnoho ťažší, kvôli tebe chcem v ceste, ktorú si mi ukázal, pokračovať.

Viem, že si stále so mnou a pomáhaš mi. Oroduj za našu rodinu a svieť nám na cestu, aby sme sa raz v nebi stretli v kompletnej zostave.

Bliži sa jeseň 2001. Príroda signalizuje pominuteľnosť všetkého, mne naznačuje čosi, čo ma nenapĺňa strachom a obavami, ale úžasnou radosťou. Kedysi som Miškovi dala jednu podmienku. Pod vianočným stromčekom v Ríme už viem, že moju prosbu plní.

DEŇ ZMIERENIA NEBA SO ZEMOU

Pár minút po Miškovej smrti mi vznikol v mysli jeho budúci braček. Jediné myšlienka, že raz ešte budem držať v náručí bezbranné, nežné teličko, ktorému budem môcť odovzdať pokračovanie lásky a vďaky, ktorú som cítila počas Miškovho života, mi pomohla v tom, že som sa úplne nezrútila. Vedela som, že predtým mnou leží dlhá a ťažká cesta telesného a nekončiaceho sa duševného bólu zo straty milovanej bytosti, rozlúčky a zmierovania sa s jeho neprítomnosťou. Bolo to obdobie boja s nechutou žiť, automatické fungovanie bez radosti, citu a dôvery, vnútorný boj s Bohom, v ktorom som vyslovila podmienku:

„Bože, ak existuje nebo a Miško je v ňom, dovoľ mi presvedčiť sa o tom tak, že nám Miško pošle bračeka.“

Hneď po Miškovej smrti sa najmä Monika denne modlila za nového súrodenca. Dobré som si uvedomovala, že nemôžem pod srdcom nosiť nový život, kým nezískam vnútorný pokoj. Chápala som, že môj budúci chlapček bude novou, jedinečnou bytosťou a preto musí mať nové meno. Nepôjde o náhradu za strateného syna, aj keď som tajne

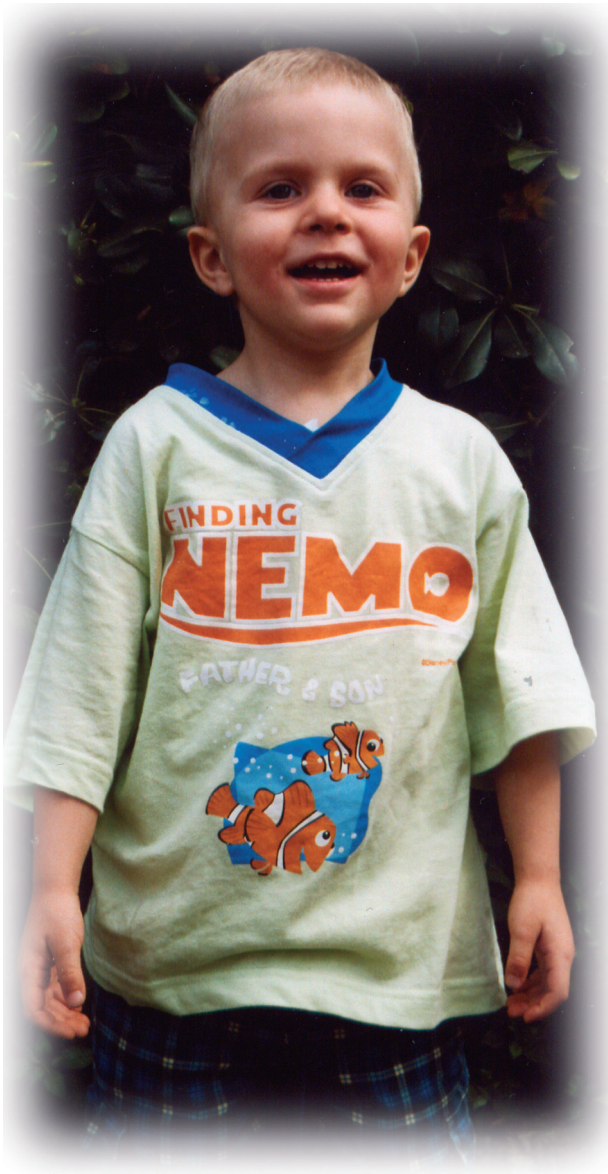
dúfala, že si budú podobní. Verila som, že jeho príchod pomôže zahojiť rany a vnesie do našej rodiny radosť. Vedela som však aj to, že svoj bôľ si budem niesť po celý život.

Po prázdninách 2001 som začala cítiť silu k ďalšiemu tehotenstvu. Predstava deviatich mesiacov čakania sa mi nikdy nezdala taká dlhá ako teraz. Myšlienka, že budem musieť zasa prekonávať všetky strasti a obmedzenia, ktoré tento stav prináša, ma znepokojovala. Veď som už mala štyri deti a s vekom som tehotenstvá ťažšie znášala. Nádej v nového človeka mi však dodávala odvahu nevzdať sa svojho sna a prijať každú obeť.

V októbri sa sen stal realitou. Malého som od začiatku vložila pod Miškovu ochranu. Lekár už v treťom mesiaci potvrdil, že to bude chlapec. Tehotenstvo prebiehalo dobre, aj keď bolo veľmi dlhé a strach z pôrodu ma nikdy neopustil.

28. júna 2002 okolo štvrtej ráno sa dieťaťko váhavo pýtalo na svet. Do pôrodnice sme s manželom prišli o desiatej. Pár krokov pred nami vošiel do budovy chirurg, ktorý mi voľakedy oznámil Miškovu smrť a poradil mi, čo najskôr mať ďalšie dieťa. Chcela som sa mu ešte raz poďakovať a povedať, že sa to skôr nedalo, nedokázala som začať ďalší vzťah bez vyrovnania sa s predošlým. Moje ústa však onemeli.

Pred pôrodom prišiel môj lekár. Manžel odbehol a vtedy prišiel na svet Andrejko. Začula som jeho plač, potom som ho uvidela – tislí sa mi slzy dojatia a vďaky. Miško splnil svoj sľub, všetko prebehlo podľa jeho scenára. S manželom sme zasa cítili opravdivé šťastie, ktoré zmenšoval iba pocit, že niekto nám chýba.

Po dvoch hodinách mi doniesli malý batôžtek, ktorý od-
vtedy zostal so mnou. Milučký anjelik – 52 a 3,62, naplá-
nované a vytúžené piate dieťa, zázrak a dar nového života.
Spinkal v postieľke, zdalo sa mi, že sa podobá na Miška, aj
keď som si sľúbila, že ich nebudem porovnávať.

Potom nastúpil kolotoč dojčenia, prebaľovania, vstáva-
nia a úplného pripútania sa, ale veď to sme chceli! Nikdy
som sa na to netešila tak, ako teraz.

Synáčika som si obzerala zo všetkých strán a čakala
som, kým otvorí očka. Vyplazoval jazýček, dobre vedel,
čo sa robí s prsníkom. Pozorovala som jeho úžasnú ne-
kontrolovanú mimiku a držala som ho za rúčku s dlhými
prstíkmi.

Deti tiež prežívali veľkú radosť. Matejovi sa rátalo, že
má darček za vysvedčenie, pri prvom stretnutí ma mlčky
a dlho objal. V Lucii sa prebudili materské city, vyžehlila
temer celú výbavičku. Monika mi povedala: „Ďakujem ti,
že si nám vynosila a porodila krásneho chlapčeka.“

Doma chceli Andrejka, prvého vnuka s očkami neba,
všetci nosiť, zabávať a asistovať pri kúpaní, ktoré sa mu
neveľmi páčilo. Niekedy si veru pre toľkú krivdu aj hlas-
no poplakal.

Andrejko náš najdrahší!

NA ZÁVER

Boh vie, čo tí, čo priskoro odišli, nestihli vytvoriť – dopísať, vymodliť, skomponovať, namaľovať, vymyslieť, milovať. Možno bude treba ďalších sto rokov čakať na myšlienku, ktorá tu už bola, ale odletela na motýlích krídlach.

Ľudský život, čo ako krátky, je ako nádherná hudba, ako žiarivá kométa letiaca vesmírom, ako keď dieťa hodí kameň do mora. Vlnka letí ďalej, spája sa s inými a nik nevie, kam raz dorazí, a kedy sa – stonásobná – vráti späť.

Môže osviežiť aj zahubiť vyčerpaného, môže sa zmeniť na lahodný vánok aj ničivý uragán, môže búrať hrádze aj domy plné detí. Môže vyrobiť svetlo, pri ktorom básnik, kňaz alebo vedec napíše báseň, vysloví modlitbu alebo vymyslí myšlienku, ktorá zachráni ľudstvo.

Z mozaiky spomienok sme sa pokúsili poskladať krátky Miškov príbeh. Vznikla kniha o láske, ktorú surové násilie prekazilo. Je to kniha neradostná, ale úprimná, o krátkom živote a predlhom čase po ňom. Zmysel nezmyselnej udalosti sme neodhalili, ale vieme, že raz sa to zložité a skryté, očami viery, nádeje a lásky ukáže jednoduchým a jasným.

DODATOK

Usilujem sa byť na strane mladých: ospravedlniť ich, odpustiť im a hľadať poľahčujúce okolnosti. Je mi ľúto, keď nerozvážne urobia zlo, padnú do nešťastia a dôsledky svojho činu znášajú celý život. Odpustenie však predpokladá ľútosť, snahu o polepšenie a aspoň symbolické odčinenie zla.

Mladí dnes žijú v slobode, ich šance a možnosti sa podstatne zväčšili. Dnes sú však omnoho viac ako predtým pokúšaní a kazení médiami, reklamou a výchovou ku konzumnému životu. Treba „tu a teraz“ všetko mať, skúsiť, a prežiť, aj keď to druhých obmedzí a zraní.

„Ty si centrum vesmíru, čo si nevybojuješ, to nemáš a budú to mať druhí.“

Mnohí si dnes neprimerané nároky uskutočňujú na úkor druhých. Vtedy sa tolerancia končí a nastupuje spravodlivosť. Aj keď všetko možno vyriešiť, napraviť a odpustiť, nedá sa hneď na všetko zabudnúť. Prírodný zákon, že každá akcia vyvoláva reakciu, platí aj v živote.

Človek, ktorý z nedbanlivosti zapríčinil smrť dieťaťa a ujmu ďalším ľuďom, musel byť potrestaný. Bez snahy o pomstu, s ľútosťou aj nad jeho nešťastím, bolo spravodlivé ukázať, že keď sa stal zločin, musel prísť aj trest.

OKRESNÝ SÚD BRATISLAVA III

19.6.2001

uznal obžalovaného **X.Y.**

za vinného,

pretože 15.8.2000 riadil po Račianskej ulici motorové vozidlo Opel Vectra rýchlosťou najmenej 109,3 km/h, neprispôobil rýchlosť svojim schopnostiam a okolnostiam ... a pri obchádzaní pred ním idúceho vozidla sprava, neskoro spozoroval cyklistu pri pravom okraji vozovky, strhol riadenie doľava, pričom ho nezvládol, vozidlo sa dostalo do šmyku a preletelo na navýšený stredový pás vozovky, kde narazilo do stĺpu verejného osvetlenia, od ktorého sa odrazilo do protismeru, kde sa zrazilo s vozidlom Škoda Felicia.

Jej vodič D.M. utrpel zlomeninu ľavého jarmového oblúka tváre, trieštivú zlomeninu jamky ľavej bedernej kosti, otvorenú zlomeninu háka ľavej laktovej kosti s vyklbením hlavičky vretennej kosti, tržnozmliaždenú ranu nad ľavým okom, ..., ktorého zranenia si vyžiadali dobu liečenia tri mesiace.

Spolujazdci:

- maloletý M.Č. utrpel poranenia hlavy, ktorým na mieste podľahol,

- M.M. utrpela zlomeninu prvej a druhej záprstnej kosti vpravo, zlomeninu siedmeho až deviateho rebra vľavo, otras mozgu, tržnozmliaždenú ranu čelovo temennej krajiny, ..., ktoré zranenia si vyžiadali dobu liečenia šesť týždňov,

- M.Č. utrpela zlomeninu strednej časti ramennej kosti vľavo, tržnozmliaždené a rezné rany na tvári, na ľavom pleci a ramene, ..., ktoré zranenia si vyžiadali dobu liečenia šesť týždňov,

- *maloletá M.Č. utrpela zlomeninu vretennej kosti vpravo, otras mozgu, ..., ktoré zranenia si vyžiadali dobu liečenia štyri týždne.*

X.Y. teda inému z nedbanlivosti spôsobil ťažkú ujmu na zdraví a smrť, ..., čím spáchal trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224, ods.1, Tr. zák.

Za to sa odsudzuje na trest odňatia slobody v trvaní jeden rok do I. nápravno-výchovnej skupiny, trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlo po dobu šesť rokov a finančné náhrady voči poškodeným ...

Dosiaľ netrestaný X.Y. hrubo porušil pravidlá cestnej premávky. Vodičský preukaz mal na skúšobnú dobu dva roky do 8.10.2000. Na pojednávaní vyjadril ľútosť, že došlo k nehode a ospravedlnil sa poškodeným. Jeho spolujazdkyňa utrpela otras mozgu a tržné rany. Zranenie D.M. bolo závažné, neohrozovalo jeho život, ale napŕňalo znaky ťažkej ujmy na zdraví.

Znalecký posudok patológov konštatoval, že M.Č. zomrel na zlyhanie pre život dôležitých centier v mozgu po pomliaždení a krvácaní do mozgu ..., po zlomenine klenby a spodiny lebečnej. Smrti nebolo možné zabrániť ani poskytnutím včasnej a špecializovanej lekárskej pomoci.

Znalec z odboru cestnej dopravy potvrdil funkčnosť technického stavu vozidla Opel Vectra pred nehodou. Jeho rýchlosť bola 109,3 - 120,8 s toleranciou 5 km/h, rýchlosť opačne idúcej Škody Felicia bola 68,4 - 75,6 s toleranciou 5 km/h. Opel Vectra po šmyku vyšiel na stredový deliaci pás, kde narazil do stĺpu verejného osvetlenia, prešiel do protismeru, kde rýchlosťou 23,7 - 26,2 km/h narazil do vozidla Škoda Felicia. Povolená rýchlosť na mieste nehody bola 60 km/h. Cesta bola suchá, bez výtlkov a výmolov, bolo šero, viditeľnosť bola dobrá.

Obžalovaný sa odvolal na Krajský súd, ktorý rozhodnutie potvrdil.

ZMIERENIE

Po šiestich rokoch, pred blížiacimi sa Vianocami 2006, spomenieme ešte jednu tému: zmierenie a vnútorné uzdravenie.

Vinníka tragédie som párkrát letmo videl na súde. Po skončení jedného z pojednávanií som sa za ním vybral. Bol prekvapený, ja zo svojho rozhodnutia tiež, netušil som, čo mu poviem. Hovorili sme asi dvadsať minút, opýtal som sa ho, prečo vtedy jazdil tak rýchlo, prečo sa ospravedlnil až na súde, prečo sa nikdy neo-zval, či si uvedomil dosah svojho konania a či ho ľutuje. Odpovedal mi úprimne, priznal sa k veľkej rýchlosti a povedal, že vtedy si ne-uvedomil, čo tým môže spôsobiť. Aj jemu sa zmenil život, sedel vo väzení pol roka. Bolo mi ho ľúto, videl som, že si cení naše stretnutie, ktoré pre oboch nebolo ľahké. Na záver som mu povedal, že akceptujem jeho ospravedlne-nie, že mi nejde o pomstu - ani v živote, ani na súde, ktorý sa dodnes neskončil. Aj on po-vedal, že by bol rád, keby aj občiansko-právne konanie sa už skončilo.

Pri rozlúčke sme si podali ruky, stretnutie aj mňa vnútorne upokojilo.

Doteraz som o vinníkovi hovorila málo. Mrzelo ma, že sa dlho neozval, ani neospravedlnil. Vedela som, že mu budem raz musieť odpustiť, bude si to však vyžadovať vyrovnanie sa so situáciou, čas a Božiu milosť.

Mladého vinníka som stretávala na súdoch, ktoré mi vždy rozjatrili rany a vniesli do srdca horkosť. Keď na trestnom súde padol rozsudok, dostala som vnuknutie, aby som sa s ním išla zmieriť. Po skončení pojednávania som sa ho opýtala, či mu môžem podať ruku: „Vidíme sa asi poslednýkrát. Veľa som nad Vami rozmýšľala a aj keď to, čo som prežila bolo hrozné, predsa by som nechcela, aby ste s pocitom viny a neodpustenia žili celý život.“

Mladík zostal zarazený, vyhrkli mu slzy a povedal krásne slová:

„Ďakujem Vám a prepáčte.“ – Obom sa nám uľavilo.

Moje vnútorné uzdravenie bol dlhý proces. Najprv som si myslela, že sa z toho nikdy nedostanem, nechcelo sa mi ani žiť. Čas plynul, moje otázky zostávali nezodpovedané, ale život ma nútil zaoberať sa každodennými úlohami a menej sa zaoberať minulosťou. V procese môjho uzdravovania zohrala veľkú úlohu rodina, najmä deti, širšia rodina a priatelia. Pomohlo mi aj spoločenstvo Modlitieb matiek, v ktorom Bohu predkladáme problémy našich rodín. Modlila som sa: „Pane Bože, daj mi sily žiť aj bez Miška, s ktorým to bolo také krásne!“

Ďakujem Bohu, že prijal aj moju odvážnu prosbu o ďalšie dieťa. (Dcéra Monika sa ma nedávno spýtala, či by sme mali Andrejka, aj keby Miško žil.)

V kútiku duše mi však zostávala horkosť a zranenie, ktoré sa občas ozývalo. Úplne som sa uzdravila až v máji

2006, keď nado mnou stál s monštranciou po omši za „vnútorné uzdravenie“ maltský františkán o. Elias Vella, ktorý veci podáva tak, že ich človek dokáže prijať bez výhrad.

Dnes mi je veľmi ľúto, že tu nie je Miško, v našej rodine je však prítomný iným spôsobom. Často ho prosíme o pomoc, dúfame, že sa s ním raz v nebi všetci stretneme.

OBSAH

MÔJ NAJDRAHŠÍ MIŠKO!	/ 7
ZATÚLANÝ ANJELIK	/ 8
VĎAKA, ŽE SI PRIŠIEL	/ 10
CHLAPČEK ROKU 2000	/ 13
KRATUČKÉ ŠTASTIE	/ 15
15. AUGUST 2000	/ 17
NAJHORŠÍ DEŇ MÔJHO ŽIVOTA	/ 20
2000-8-15-21:54 - VIDEOZÁZNAM ZÁCHRANCOV	/ 29
SMUTNÝ AUGUST	/ 30
NANEBOVZATIE	/ 35
POHREB	/ 40
V NEBI	/ 48
LIST Z NEBA	/ 51
MIŠKOVA HVIEZDA	/ 55
ZÁPAS JAKUBA S BOHOM	/ 57
DNES BY SI MAL ROK	/ 58
RUMUNSKÁ MADONA	/ 60
TÝŽDEŇ PO MATKE BOŽEJ	/ 61
VIANOČNÝ DAR	/ 64
DEŇ ZMIERENIA NEBA SO ZEMOU	/ 65
NA ZÁVER	/ 69
DODATOK	/ 71
ZMIERENIE	/ 75

